

**KAAKKOIS-SUOMEN LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYKSIKKÖ – HANKE
2007 - 2009**

LOPPURAPORTTI

SISÄLTÖ

1	LASTENSUOJELUN KEHITTÄMISYKSIKKÖ –HANKKEEN KÄYNNISTYMINEN	3
1.1	Hankkeen taustaa	3
1.2	Hankkeen tavoitteet	3
1.3	Hankkeen hallinnollinen organisointi, toiminta-aika ja rahoitus	4
1.4	Hankkeen toimintaympäristö ja toimijat	5
2	KEHITTÄMISYKSIKÖN TOIMINNAN VAIHEET	6
3	LASTENSUOJELUN KEHITTÄMISYKSIKKÖ – HANKKEEN TOIMINTA JA TUOTOKSET TAVOITTEITTAIN	7
3.1	Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta	7
3.1.1	Lastensuojelun suunnitelmien valmistelu ja koordinointi Kaakkois-Suomen alueella	8
3.1.2	Seudullisten lastensuojelun moniammatillisten asiantuntijaryhmien muodostaminen	10
3.2	Lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen	11
3.3	Erytisoamisen kehittäminen	12
3.3.1	Verkostopankin perustaminen ja pankkiiritoiminta	12
3.3.2	Lastensuojelun tarpeen arviointi	14
3.3.3	Perhe- ja lähisuhdeväkivallan teema	14
3.3.4	Monikulttuurisuus	15
3.4	Konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen	16
3.4.1	Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö	16
3.4.2	Yhteistyö Kaakkois-Suomen eri lastensuojeluhankkeiden kanssa	17
3.4.3	Yhteistyö järjestöjen ja yksityisten palvelujen tuottajien kanssa	18
3.5	Sijaishuollon kehittämissyhteistyö	19
3.6	Lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa	19
3.6.1	Uudet verkkosivut	19
3.6.2	Yhteistyö opinnäytetöiden ja muiden lastensuojeluun liittyvien opintokokonaisuuksien tuottamisessa	20
4	VALTAKUNNALLINEN LASTENSUOJELUHANKKEIDEN VERKOSTO	21
5	HANKKEEN JÄRJESTÄMÄT TILAISUUDET, HANKKEESSA TEHDYT SELVITYKSET JA TIEDOTUS	22
6	LOPPUPOHDINTAA	24
6.1	Hankkeen toiminnan koordinaatit	24
6.2	Kehittämistyön ja asiakastyön liitto	25
6.3	Tulevaisuudesta	26
7	ARVIOINTI	26

1 LASTENSUOJELUN KEHITTÄMISYKSIKÖ –HANKKEEN KÄYNNISTYMINEN

1.1 Hankkeen taustaa

Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö -hanke on ollut yksi Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socomin neljästä kehittämissyksiköstä varhaiskasvatuksen, vanhustyön ja vammaistyön kehittämissyksiköiden rinnalla. Lastensuojelun kehittämissyksikkö aloitti toimintansa syyskuun alusta 2007. Sitä ennen lastensuojelun kehittämistyötä oli alueella tehty monessa eri hankkeessa vuosien ajan. Varsinaisena pilottihankkeena oli toiminut lastensuojelun ja perhetyön osaamisklinikkahanke Kotkan, Haminan, Pyhtään, Virolahden ja Miehikkälän alueilla vuosina 2003 - 05. Osaamisklinikkahankkeen sateenvarjon alla toimi lukuisia erilaisia lastensuojeluun liittyviä hankkeita, joista osa on juurtunut hyvänä käytäntönä alueen lastensuojelun toimintakenttään. Osaamisen kehittämisessä ja kehittämistyön koordinoinnissa osaamisklinikkahanke loi pohjaa myös laajemmalla alueella Kaakkois-Suomessa toimivalle lastensuojelun kehittämishankkeelle.

Lisäksi lastensuojelun palvelurakenteen kehittämistä seudulliseksi on sosiaalialan kehittämishankkeen aikana työstetty Kaakkois-Suomen alueella kolmessa lastensuojelun seutukehittäjähankkeessa. Näissä hankkeissa oli ollut mukana yhteensä 15 alueen 24 kunnasta. Lisäksi alueella on toteutettu useita lastensuojelun menetelmiä ja työprosesseja kehittäneitä hankkeita.

1.2 Hankkeen tavoitteet

Lastensuojelun kehittämissyksikkö -hankkeen tavoitteena on ollut organisoida Kaakkois-Suomen alueelle pysyvä lastensuojelun kehittämissyksikkö, joka perustuu kuntien toimintayksiköissä tapahtuvaan verkostomaiseen yhteistyöhön.

Hankkeen keskeiset tavoitteet:

1. suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta
2. lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen
3. erityisosaamisen kehittäminen
4. sijaishuollon kehittämissyhteistyö
5. konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen
6. lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa

Tavoitteiden yhteenvedona voidaan todeta, että pysyvänä toimintana lastensuojelun kehittämissyksikön tehtävänä on:

- lastensuojeluun liittyvien käytäntöjen kehittäminen
- lastensuojeluun liittyvän tiedon tuotanto, koonti ja levittäminen.

Nämä pitkälti vastaavat kehittämissyksikön valtakunnallisia tehtäviä, jotka ovat asiakastyön kehittäjä, tiedon välittäjä, tutkimuksellisen yhteistyön ja koulutuksen mahdollistaja.

1.3 Hankkeen hallinnollinen organisointi, toiminta-aika ja rahoitus

Kehittämisyksikkö toimi aluksi Kaakkois-Suomessa 22 kunnan alueella. Mukaan liittyi 1.1.2008 alkaen Elimäen kunta. Toimintaa hallinnoi Kotkan kaupunki. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom on vastannut hankkeen toteuttamisesta. Hankkeella on ollut toimitilat Kotkassa Karhulan sosiaalitoimiston yhteydessä sekä Lappeenrannassa Socomin tiloissa. Sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom toimii seudullisen yhteistyön ja rakenteiden kehittäjänä ja välittää kehittämysyksikölle tietoa kehittämisestä. Työskentely toteutuu tiiviissä vuorovaikutuksessa alueen toimijoiden kanssa.

Hankkeen aloitettua toimintansa Kaakkois-Suomen alueella oli käynnissä kunta- ja palvelurakennemuutoksia, jotka vaikuttivat monella tavalla myös lastensuojelun kehittämisyksikkö -hankkeen etenemiseen. Etelä-Karjalassa kymmenen kuntaa valmisteli erikoissairaanhoidon, perusterveyden- ja sosiaalihuollon palvelut kattavaa sosiaali- ja terveystieteellistä ja Pohjois-Kymenlaaksossa järjestettiin kolmen kuntayhtymän ja kuuden kunnan yhteisen suurkunnan alueelle perusterveyden- ja sosiaalihuollon palveluita. Tämä lastensuojelun kehittämisyksikkö -hankkeen toiminnan aikana tapahtunut valmistelutyö ei voinut olla vaikuttamatta myös hankkeen toimintaan. Vaikutuksista on ollut nähtävissä ainakin kuntien odotukset hankkeen suuntaan ja toisaalta myös toimijoiden ajanpuute, kun sosiaali- ja terveydenhuollon uusien rakenteiden valmistelu vei heiltä ymmärrettävästi paljon aikaa.

Hankkeen ohjausryhmän jäsenet:

Varsinaiset jäsenet:

Kotka, puheenjohtaja
Sosiaalijohtaja Marja-Liisa Grönvall

Miehikkälä, Virolahti
Sosiaali- ja terveysjohtaja Marjo Seuri

Parikkala
Sosiaalityöntekijä Soili Soikkeli

Imatra
Sosiaalipalvelujohtaja Tiina Kirmanen

Taipalsaari
Sosiaalijohtaja Tuula Helen

Lappeenranta, varapuheenjohtaja
Lastensuojelutyön päällikkö Raija Kojo

Anjalankoski (1.1.09 alk. Kouvola)
Perusturvajohtaja Kristiina Sihvonon
(1.1.09 alk. perhepalvelujen tilaajapäällikkö)

Varajäsenet:

Kotka
Sosiaalityön johtaja Anna Liakka

Hamina
Sosiaalityön päällikkö Merja Niemelä

Ruokolahti
Sosiaalijohtaja Kaarina Paukkala

Imatra
Sosiaalityön johtaja Anne Korhonen

Ylämaa
Perusturvajohtaja Anne Ikäheimonen

Joutseno (1.1.09 alk. Lappeenranta)
Vs. sosiaalijohtaja Riitta Hakoma
(1.1.09 alk. joht.sosiaalityöntekijä)

Kuusankoski (1.1.09 alk. Kouvola)
Sosiaalityön johtaja Liisa Korppi
(1.1.09 alk. lapsiperhepalvelujen

	palvelujohtaja)
Kouvola Sosiaalityönjohtaja Hannu Hiekkala (31.12.2008 asti)	Valkeala Sosiaalityönjohtaja Eila Kohopää (31.12.2008 asti)
Socom Toimitusjohtaja Tarja Myllärinen, toimivapaalla aj. 17.3.2008-28.2.2009, jona aikana: ma. toimitusjohtaja Anita Sipilä	Socom Kehitysjohtaja Anita Sipilä ma.kehitysjohtaja Maarit Hiltunen- Toura
Osallistujat:	
Sijaishuollon kehittämissyksikkö -hanke Kehittämispäällikkö Johanna Kaarlela	Kuopion Yliopisto Hyvinvointialan tutkimus- ja verkostojohtaja Irma Pahlman (31.3.09 asti)

Ohjausryhmä on kokoontunut 31.10.2009 mennessä yhdeksän kertaa. Socomin 13.2.2008 järjestämän kehittämissyksikköpäivän yhteydessä pidettiin ns. laajennetun ohjausryhmän kokous. 14.5.2008 pidetyn ohjausryhmän kokouksen teemana oli järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö. Kehittämissuunnittelijat ovat tavanneet hallinnoijakuntaa edustavaa ohjausryhmän puheenjohtajaa Marja-Liisa Grönvallia lisäksi vielä erillisissä tapaamisissa. Ne ovat tukeneet kehittämissuunnittelijoiden käytännön työtä ja auttaneet tulevan toiminnan suunnittelussa sekä kokousten järjestelyissä.

Kehittämissyksikkö toimi Sosiaali- ja terveysministeriön hankerahoituksella ajalla 1.5.2007 -31.10.2009. Kokonaiskustannukset ovat 366 227 euroa, josta valtionavustusta 274 000 euroa ja kuntien rahoitusosuutta 92 227 euroa.

1.4 Hankkeen toimintaympäristö ja toimijat

Kaakkois-Suomen alueen erityispiirteenä on elinkeinorakenteen mittava muutos perinteisen metsä- ja puuteollisuuden alasajon seurauksena, mikä vaikuttaa merkittävästi alueen työllisyyteen ja perheiden hyvinvointiin. Työttömyys yhdessä alkoholi- ja mielenterveysongelmien kanssa vähentävät perheiden hyvinvointia. Lisäksi erityispiirteenä voidaan mainita, että Kaakkois-Suomen alueella on väestömäärään suhteutettuna runsaasti maahanmuuttajia ja määrä lisääntyy jatkuvasti. Monikulttuurisuuden riittävä huomioon ottaminen sekä peruspalveluissa tehtävässä ennaltaehkäisevässä lastensuojelussa että korjaavan lastensuojelun lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa vaatii henkilöstöltä laajaa kulttuurista ymmärrystä ja monikulttuurisuuteen liittyvää osaamista. Kaakkois-Suomen alueella alle 18-vuotiaita oli vuonna 2007 noin 60 000, mikä on noin 20 % maakuntien koko väestöstä. Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä lapsia oli Etelä-Karjalassa 6,6 % ja Kymenlaaksossa 5,2 % lapsista ja nuorista vuonna 2007 (koko maan kesiarvo 5,3 %). Vuonna 2007 kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0 - 17-vuotiaiden prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä oli Etelä-Karjalassa 1,5 % ja Kymenlaaksossa 1,4 %. Kodin ulkopuolelle sijoitettuja alle 18-vuotiaita oli prosentuaalisesti eniten Imatralla (2,2 %). Muissakin suuremmissa kaupungeissa

prosentuaaliset osuudet olivat maan keskiarvoa suurempia: Kuusankoskella 2 %, Kouvolassa 1,8 % sekä Kotkassa ja Lappeenrannassa 1,7 %. Vastaavia lukuja vuodelta 2008 (Sotkanet) ei ole saatavissa hankkeen toiminta-aikana.

Toimijoina Lastensuojelun kehittämissyksikkö -hankkeessa ovat olleet vuosina 2007 - 2008 Kaakkois-Suomen 23 kuntaa: Anjalankoski, Elimäki (liittyi 1.1.08), Hamina, Imatra, Jaala, Joutseno, Kotka, Kouvola, Kuusankoski, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Miehikkälä, Parikkala, Pyhtää, Rautjärvi, Ruokolahti, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari, Valkeala, Virolahti ja Ylämaa. Vuoden 2009 alusta tapahtuneiden kuntarakenneuudistusten myötä kuntia on 17: Hamina, Imatra, Kotka, Kouvola, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Miehikkälä, Parikkala, Pyhtää, Rautjärvi, Ruokolahti, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari, Virolahti ja Ylämaa.

2 KEHITTÄMISYKSIKÖN TOIMINNAN VAIHEET

Hankkeen kehittämissuunnittelijat aloittivat työnsä 3.9.2007. He lähettivät hankekunnille kyselyn niiden toiveista ja tarpeista kehittämissyksikön toiminnalle. Vastauksissa kyselyyn kunnat esittivät mm. seuraavia tarpeita hankkeen aloitusvaiheessa: Uuden lastensuojelulain soveltava koulutus, verkostopankin koordinointi, lastensuojeluhankkeiden koordinointi sekä apua lastensuojelun suunnitelmien laatimisessa. Lisäksi esitettiin tarve seudullisten käytäntöjen eteenpäin viemisestä, alueellisista linjauksista, työryhmien perustamisesta sekä linkistä valtakunnalliseen kehitykseen. Edelleen vastauksissa nähtiin tarpeelliseksi huomioida maahanmuuttajalasten ja -perheiden erityisyys, ennaltaehkäisevän työn määrittely sekä työkäytäntöjen ja -menetelmien kehittäminen.

Kunnilta kysyttiin lisäksi, mitä lastensuojelun toimivia käytäntöjä on kehitetty ja missä lastensuojeluun liittyvässä kehittämishankkeessa kunta on ollut mukana viimeisten kolmen vuoden aikana. Toimivista käytännöistä kunnat toivat esille erityisesti sosiaalipäivystyksen, huolen puheeksioton ja varhaisen tuen menetelmiä, perhetyön ja muita lapsilähtöisen työskentelyn malleja ja sovelluksia.

Hankkeen ohjausryhmä hyväksyi 4.12.2007 kehittämissuunnittelijoiden hankkeelle laatiman toteutussuunnitelman. Sen mukaisesti hankkeen alkuvaiheen tehtäviksi sovittiin, että:

- käynnistetään lastensuojelulain 12 §:n mukaisten lastensuojelusuunnitelmien valmistelu alueellisissa ryhmissä ja koordinoidaan suunnitelmien laatimista Kaakkois-Suomen alueella
- koordinoidaan seudullisten lastensuojelun asiantuntijaryhmien muodostamista
- hankkeen kehittämissuunnittelijat esittäytyvät kunnille
- kerätään tieto alueen lastensuojeluhankkeista ja -käytännöistä
- kartoitetaan Kaakkois-Suomen alueen kuntien kehittämissyksikkö – hanketta koskevia toiveita ja odotuksia
- tehdään yhteistyötä sijaishuollon hankkeiden, erityisesti sijaishuollon kehittämissyksikön, kanssa
- kootaan verkostokonsulttien yhteystiedot ja perustetaan verkosto-osaajista koostuva verkostopankki, jonka toiminnalle luodaan mahdolliset sopimuskäytännöt
- kootaan edunvalvojien yhteystiedot ja luodaan sopimuskäytännöt

- kartoitetaan Kaakkois-Suomen alueella olevan kumppanuusyhteistyön mahdollisuuksia sekä alueella olevia toimijoita, joiden kanssa kumppanuussopimukset voisivat tulla kyseeseen
- luodaan hankkeelle omat verkkosivut, joissa on paitsi tietoa hankkeen etenemisestä ja ohjausryhmän kokoontumisista myös verkostopankille, opinnäytepankille, tutkimus- ja kehittämisraporteille, hyvälle ja toimiville käytännöille ja koulutuksille omat osionsa.

Lisäksi kuntien em. kyselyyn antamia vastauksia käsiteltiin ja tilanne päivitettiin kuntakäyntien yhteydessä. Kehittämissuunnittelijat toteuttivat kuntakäynnit aj. 12.12.2007 - 19.3.2008. Pohjois-Kymenlaakson osalta kuntakäynti jäi tuolloin kuitenkin toteutumatta, koska Kouvolan suurkunnan valmistelu vei kuntien työntekijöiden ajan ja huomion. Kouvolan edustajien kanssa kuntakäynnit toteutuivat 6.11.08 ja 6.2.09.

Syksyllä 2007 kehittämissuunnittelijat tekivät sidosryhmäanalyysin, joka toimi hankkeen tiedotuksen toteuttamisen tukena. Tiedostusta varten hankkeelle tehtiin myös esite, diasarja, käyntikortit sekä omat verkkosivut Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Socomin internet -sivustoille osoitteeseen www.socom.fi – Lastensuojelu.

Lastensuojelun kehittämissyksikkö –hankkeen väliraportti aj. 3.9.2007 - 31.12.2008 käsiteltiin ohjausryhmän kokouksessa 30.1.2009. Tällöin todettiin, että hankkeen siihen mennessä laadituissa toteutussuunnitelmissa mainitut tavoitteet on saavutettu tai toiminta käynnistetty. Ainoastaan lastensuojelun edunvalvonnan asiassa hanke ei ole edennyt. Lisäksi päätettiin tehdä kunnille kysely, jossa niitä pyydetään esittämään toiveet ja tarpeet hankkeen loppuajan toiminnalle. Kokouksessaan 6.3.2009 ohjausryhmä päätti, että hankkeen loppuajan toiminnassa keskitytään verkostopankkitoiminnan kehittämiseen, lastensuojelutarpeen selvitys –koulutuksen järjestämiseen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan teemaan.

Tuotos:

- kysely ja yhteenveto kuntien tarpeista kehittämissyksikkötoiminnalle (syksy 2007)
- hankkeen toteuttamissuunnitelma
- kuntakäynnit
- hankkeen esite, diasarja, käyntikortit
- sidosryhmäanalyysi
- hankkeen väliraportti
- kysely hankkeen loppuajan toiminnasta (kevät 2009)
- hankkeen loppuvaiheen painopisteet
- hankkeen loppuraportti
- hankkeen arviointi
- hankkeen loppuseminaari 9.10.2009

3 LASTENSUOJELUN KEHITTÄMISYKSIKKÖ – HANKKEEN TOIMINTA JA TUOTOKSET TAVOITTEITTAIN

3.1 Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta

3.1.1 Lastensuojelun suunnitelmien valmistelu ja koordinointi Kaakkois-Suomen alueella

1.1.2008 voimaan tulleen lastensuojelulain 12 pykälän mukaisesti kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
- lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
- lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
- yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Toimiessaan lain tarkoittama suunnitelma ohjaa kunnan lasten- ja nuorten hyvinvoinnin tilaa sekä kunnan toimijoiden yhteistyötä. Lisäksi suunnitelmaan tulisi sisältyä lasten- ja nuorten hyvinvoinnin toteutumisen seuranta, jolloin voidaan arvioida tehtyjen ratkaisujen vaikuttavuutta.

Näiden lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi tarkoitettujen suunnitelmien laatimisen käynnistäminen ja valmistelun koordinointi on ollut Lastensuojelun kehittämissyksikkö – hankkeen kehittämissuunnittelijoiden tehtävänä.

Kehittämissuunnittelijat lähettivät lastensuojelulain 12 §:n mukaista lastensuojelun suunnitelmaa ja sen veloitteita koskevan kirjeen Etelä-Karjalan kuntien kunnanhallituksille 21.11.2007. Kirjeessä pyydettiin nimeämään edustajat lastensuojelun suunnitelmia valmistelevaan ohjausryhmään sekä asiantuntijaryhmään. Kaikki 12 kuntaa lähettivät vastauksensa. Ensimmäinen ohjausryhmän ja asiantuntijaryhmän jäsenten yhteinen kokoontuminen oli Imatralla 11.3.2008 ja toinen yhteinen kokoontuminen oli 20.5.2008. Suunnitelmien valmistelu alkoi niin, että ohjausryhmä ja asiantuntijaryhmä yhdessä lähestyivät kuntien eri hallintokuntia nykytilaa kartoittavan kyselyn muodossa. Näitä tuloksia asiantuntijat esittelivät ohjausryhmän ja asiantuntijaryhmän yhteisessä kokouksessa 20.5.2008 Lappeenrannassa. Tämän jälkeen kunnat järjestivät ns. työverstaita, joiden tulosten kokoaminen tapahtui asiantuntijaryhmän kokouksessa 8.10. ja 26.11.2008. Kehittämissuunnittelija on osallistunut asiantuntijatyöryhmän työskentelyyn. Lisäksi hän osallistui Etelä-Karjalan sosiaalijohdon kokoukseen 16.10.2008, jossa päivitettiin suunnitelmatyöskentelyn tilanne. Asiantuntijaryhmä on vuoden 2009 aikana työskennellyt ja kuullut suunnitelmaa valmistelevaa ohjausryhmää niin, että Etelä-Karjalan seudullinen lastensuojelun suunnitelma valmistuu syksyn 2009 aikana. Kehittämissyksikön kehittämissuunnittelija on vastannut suunnitelman laatimiseen liittyvästä koordinoititehtävästä. Kehittämissyksikössä harjoittelunsa ja projektiopintonsa suorittanut

sosionomi(AMK) –opiskelija on koonnut tilastotietoja sekä osallistunut suunnitelman kirjoittamiseen. Yhdessä kehittämissuunnittelija ja opiskelija ovat osallistuneet suunnitelman ohjaus- ja asiantuntijaryhmien kokouksiin.

Etelä-Kymenlaakson kuntien kunnanhallituksille kehittämissuunnittelijat lähettivät vastaavan kirjeen 4.1.2008. Ensimmäinen nimettyjen jäsenten muodostaman työryhmän kokous pidettiin 1.4.2008 ja seuraavat kokoontumiset ovat olleet 12.5.2008, 26.8.2008 ja 27.11.2008. Ryhmä nimesi työstämänsä suunnitelman seudulliseksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaksi. Ryhmän toiminnan aikataulusta sovittiin, että kun Etelä-Kymenlaakson kuntien suunnitelmat valmistuvat kevääksi 2009, olisi seudullinen suunnitelma valmis syksyllä 2009. Valmistelevaa työtä jatkettiin kuitenkin koko ajan ja 2.4.2009 järjestettiin seutufoorumi, jossa esiteltiin lastensuojelusuunnitelman tarkoitusta ja kuntien suunnitelmiin liittyvää valmistelua.

Etelä-Kymenlaaksossa, Kotkan, Haminan, Pyhtään, Miehikkälän ja Virolahden kunnat laativat ensin omat kuntakohtaiset suunnitelmansa, joiden pohjalta laaditaan seudullinen suunnitelma. Kotkan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on jo valmistunut ja se on hyväksytty Kotkan valtuustossa. Kehittämissyksikön kehittämissuunnittelija on toiminut seudullisen suunnitelman työryhmän sihteerinä ja kerännyt yhdessä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosionomiharjoittelijan kanssa tilastotietoa alueen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta. Kehittämissuunnittelija on osallistunut myös suunnitelman alkuvaiheen kirjoittamiseen.

Kouvolassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen on käynnistynyt keväällä 2009 kaupunginhallituksen toimesta ja eri lautakunnat ovat nimenneet edustajansa ohjausryhmään. Suunnitelmaa valmistelelee moniammatillinen ja monialainen projektiryhmä. Suunnitelma sisältää sekä lastensuojelulain mukaisen lastensuojelusuunnitelman että lapsi- ja nuorisopoliittikan kehittämisohjelman mukaisen lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman.

Kehittämissuunnittelijat osallistuivat yhdessä Etelä-Suomen lääninhallituksen ja muiden sosiaalialan osaamiskeskusten edustajien kanssa lastensuojelun suunnitelmien laatimista koskeneen koulutuspäivän suunnitteluun ja toteuttamiseen mm. työpajojen vetäjinä. Koulutuspäivä järjestettiin 6.6.2008 Lahdessa otsikolla ”Lastensuojelun suunnitelma – yhteinen tehtävä yli hallintorajojen”.

Tuotos:

Suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ovat edenneet hyvin eri tavalla ja eritahtisesti Kaakkois-Suomen kolmella alueella, Etelä-Karjalassa, Kouvolassa ja Etelä-Kymenlaaksossa. Kehittämissyksikkö on osallistunut seuraaviin valmisteluprosesseihin:

- Etelä-Karjalan kunnat Imatra, Lappeenranta (Joutseno yhdistyi 1.1.2009 alkaen), Lemi, Luumäki, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari ja Ylämaa ovat yhdessä laatineet seudullisen suunnitelman. Sen käsittely kuntien lautakunnissa tapahtuu elokuussa 2009 ja etenee valtuustoihin syksyn aikana. Kehittämissyksikön kehittämissuunnittelija on vastannut suunnitelman laatimiseen liittyvästä koordinoitavasta. Kehittämissyksikössä harjoittelunsa ja projektiopintonsa suorittanut sosionomi(AMK) –opiskelija on koonnut tilastotietoja

sekä osallistunut suunnitelman kirjoittamiseen. Yhdessä kehittämissuunnittelija ja opiskelija ovat osallistuneet suunnitelman ohjaus- ja asiantuntijaryhmien kokouksiin.

- Etelä-Kymenlaaksossa, Kotkan, Haminan, Pyhtään, Miehikkälän ja Virolahden kunnat laativat ensin omat kuntakohtaiset suunnitelmansa, joiden pohjalta laaditaan seudullinen suunnitelma syksyllä 2009. Kehittämissuunnittelija on toiminut seudullisen suunnitelman työryhmän sihteerinä ja kerännyt tilastotietoa alueen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta. Kehittämissuunnittelija on osallistunut myös suunnitelman kirjoittamiseen.
- 2.4.2009 järjestettiin yhteistyössä Kotkan – Haminan seudun seutuvaltuuston kanssa Haminassa seudullinen lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari, jossa esiteltiin suunnitelman tarkoitusta ja suunnitelmiin liittyvää valmistelua. Seminaarin käytännön järjestelyvastuu oli lastensuojelun kehittämissuunnittelijalla. Osallistujia seminaarissa oli yhteensä 88, joista luottamushenkilöitä oli 44 eli puolet.
- Kouvolassa suunnitelmien laatiminen on käynnistynyt keväällä 2009 kaupunginhallituksen toimesta ja eri lautakunnat ovat nimenneet edustajansa ohjausryhmään. Suunnitelmaa valmistele moniammatillinen ja monialainen projektiryhmä.

3.1.2 Seudullisten lastensuojelun moniammatillisten asiantuntijaryhmien muodostaminen

Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissuunnittelijan tehtävänä on ollut lastensuojelulain 14 pykälän mukaisten lastensuojelun moniammatillisten asiantuntijaryhmien muodostaminen alueelle. Asiantuntijaryhmien tehtävänä on avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi ryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi. Kehittämissuunnittelijoiden tehtävänä on ollut asiantuntijaryhmän muodostamiseen liittyvän materiaalin kokoaminen ja erilaisten ryhmiin liittyvien mallinnusten välittäminen työryhmille.

Kouvolan seudun lastensuojelun kehittämissuunnittelijan toimesta oli Pohjois-Kymenlaaksoon perustettu lastensuojelun asiantuntijaryhmä, joka oli aloittanut toimintansa jo ennen lastensuojelun kehittämissuunnittelijän hanketta. Asiantuntijaryhmä koostuu seitsemästä lapsen kasvun ja kehityksen, opetuksen, terveydenhuollon, mielenterveyden, juridiikan, päihdehuollon ja lastensuojelun asiantuntijasta Kouvolan seudulla. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti ja varautuu kokoontumaan etukäteen sovittuina aikoina. Ryhmän perustehtävänä on avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi. Ryhmään kuuluu lakimies, joka on ryhmän käytettävissä. Ryhmä on kokoontunut vuoden 2008 aikana kolme kertaa ja kevätkaudella 2009 kaksi kertaa.

Etelä-Kymenlaaksossa seudullinen lastensuojelun moniammatillinen ryhmä aloitti varsinaisen toimintansa 27.4.2009. Ryhmä muodostuu kuudesta lapsen kasvun ja kehityksen, varhaiskasvatuksen, psykologian, sosiaalityön ja lastensuojelun asiantuntijasta. Lisäksi ryhmä saa tarvittaessa juridista asiantuntemusta Pelastakaa Lapset ry:n

lakimieheltä Mirjam Aranevalta. Kehittämissuunnittelija on osallistunut ryhmän käynnistämiskokouksiin sihteerinä ja koordinoititehtävissä. Ryhmä on kokoontunut kolme kertaa kevätkaudella 2009. Ryhmän tehtäväksi määriteltiin sosiaalityöntekijän tukeminen lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun toteuttamisessa sekä peruspalveluiden ehkäisevässä lastensuojelussa toimivien tukeminen.

Etelä-Karjalassa seudullisen lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän kokosi lastensuojelun suunnitelmaa laatinut asiantuntijaryhmä alkuvuodesta 2008. Kehittämissuunnittelija osallistui ryhmän muodostamiseen koordinoijana. Ryhmä kokoontui kaksi kertaa syksyllä 2008 ja kaksi kertaa kevään 2009 aikana. Kokoontumiset on sovittu tapahtuviksi joka toinen viikko tarpeen mukaan. Ryhmään kuuluu yhdeksän asiantuntijaa, joista yksi on lakimies. Käsiteltäviä asioita ovat huostaanotto, sijaishuoltopaikan valinta sekä lapsen kuulemiseen ja huostaanoton purkuun liittyvät asiat.

Tuotos:

Lastensuojelun moniammatillisten asiantuntijaryhmien muodostaminen on edennyt kunkin alueen edellytysten mukaisesti:

- Etelä-Karjalan seudullinen moniammatillinen asiantuntijaryhmä on muodostettu seudullisen lastensuojelun suunnitelman laatimisen yhteydessä ja ryhmä on aloittanut toimintansa syksyllä 2008.
- Kouvolan alueen moniammatillinen asiantuntijaryhmä muodostui Kouvolan seudun lastensuojelun kehittämishankkeen aikana 2006 - 08 ja on jatkanut toimintaansa.
- Etelä-Kymenlaaksossa moniammatillinen asiantuntijaryhmä aloitti toimintansa keväällä 2009.

3.2 Lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen

Palvelurakenteen jäsentäminen aloitettiin lastensuojelun kehittämissyksikkö – hankkeessa kartoittamalla alueen kuntien lastensuojelun käytännöt syksyllä 2007. Kartoittamisen jälkeen vastauksista koottiin yhteenveto, joka sitten esiteltiin kuntakäyntien yhteydessä.

Kuntakäyntien yhteydessä viriteltiin myös kehittämistyötä perustamalla alueellisia ja seudullisia kehittämissyömiä. Tarkoituksena ei ole ollut uusien tai erillisten ryhmien perustaminen, vaan jo toimivat ryhmät voivat valita uusia ajankohtaisia aiheita tai kehittää muutoin lastensuojeluun liittyvää työtä. Ryhmät saivat itse valita kehittämiskohteensa. Ryhmät nimesivät kehittämisteemoiksi:

- lastensuojeluun liittyvien yhteistyökäytäntöjen luominen ja mallintaminen tai jo käytössä olevien käytäntöjen näkyväksi tekeminen
- lastensuojelun sijaishuoltoon liittyvä lapsen läheisverkoston tukeminen ja huomiointi lapsen sijoituksen aikana/lapsen kotiutuessa sekä sukulaissijaisvanhemmuuteen liittyvät uuden näkökulman haasteet
- ennalta ehkäisevän lastensuojelutyön / perhetyön mallintaminen
- lastensuojelun alkuvaiheen tilannearvio
- huoltoriita ja edunvalvonta
- lastensuojelun avohuolto, tiedon siirto ja yhteistyön kehittäminen

Kehittämissuunnittelijat ilmoittivat haluavansa osallistua työryhmien työskentelyyn ryhmien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti. Kuntien työntekijöiden osallistumista ryhmien työskentelyyn on Etelä-Karjalassa hankaloittanut ajanpuute, koska samanaikaisesti työntekijät ovat joutuneet osallistumaan sosiaali- ja terveystieteiden –hankkeen edellyttämään valmisteluun. Toisaalta samalla ryhmät ovat työskentelyssään vastanneet esille nousseisiin haasteisiin ja tarpeisiin.

Etelä-Kymenlaaksossa ryhmien käynnistyminen ei toteutunut hankkeen aikana. Huoltoriita ja edunvalvontaryhmä on alueella jo aikaisemmin kokoontunut ryhmä, joka oli tarkoitus ottaa Lastensuojelun kehittämissuunnittelijan toiminnan piiriin.

Kouvolan seudun ns. kuntakäynnit toteutuivat vuodenvaihteessa 2008 - 2009. Näillä käynneillä kehittämissuunnittelijalle esiteltiin neuvolan perhetyötä Kouvolassa. Lastensuojelun kehittämissuunnittelijalle teki yhteistyötä Kouvolan seudun lastensuojelun kehittämissuunnittelijan (2006 - 2008) kanssa.

Tuotos:

Kuntakäyntien 12.12.2007 - 19.3.2008 aikana kuntien ehdottamina syntyneet kehittämissuunnittelijan toimintatavat vaihtelevasti palvelurakennemuutoksiin liittyvistä työtilanteista ym. johtuen.

- kehittämissuunnittelija on osallistunut kaksi kertaa ns. pohjoisten kuntien (Rautjärvi, Ruokolahti ja Parikkala) kehittämissuunnittelijaryhmään ja käynyt lisäksi kirjeenvaihtoa työryhmän edustajien kanssa. Työryhmä laati mm. mallinnuksen perustynön moniammatillisen tiimin ja erityistason konsultaation välisestä yhteistyöstä.
- Imatra valitsi työryhmän aiheeksi sijaishuollossa olevan lapsen läheisverkoston tukeminen sekä sukulaissijaisvanhemmuuteen liittyvät haasteet. Ryhmä on jatkanut työtään kehittämissuunnittelijan osallistuttua kerran sen kokoontumiseen.
- Länsi-Saimaan kunnat (Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari ja Ylämaa) ehdottivat aiheeksi ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön/perhetyön mallintamisen. Kirjeenvaihtoa asiassa on tehty, mutta kehittämissuunnittelija ja työryhmä eivät ole yhdessä kokoontuneet.
- Lappeenrannan ja Joutsenon yhteisessä kuntatapaamisessa kehittämissuunnittelijaksi muodostui avohuollon yhteistyön kehittäminen ja tiedonsiirto. Kehittämissuunnittelija ei ole osallistunut näin muodostettuun työskentelyyn.
- Etelä-Kymenlaaksossa Lastensuojelun kehittämissuunnittelija-hankkeen alkuvaiheessa viritellyt kehittämissuunnittelijan toimintatavat (lastensuojelun alkuvaiheen tilannearvio sekä huoltoriita ja edunvalvonta –teemaryhmät) eivät ole kokoontuneet hankkeen aikana.

3.3 Erityisosaamisen kehittäminen

3.3.1 Verkostopankin perustaminen ja pankkiroiminta

Kehittämissuunnittelijat ottivat haltuunsa Huoli puheeksi, teot tueksi –hankkeessa ja Verkostomenetelmät lapsen eduksi -hankkeessa tuotetun materiaalin sekä tiedot toimijoista syksyllä 2007. Yhteistapaamiset verkosto-osaajien kanssa on järjestetty yhteensä seitsemän kertaa. Kehittämissuunnittelijat ovat toimineet verkostopankin ylläpitäjinä sekä tilausten välittäjinä. Toimijoista muodostetut työryhmät laativat kevään 2008 aikana esitteet

verkostokonsultti- ja läheisneuvonpidon koollekutsujatoiminnasta. Tiedot verkostopankista ja esitteistä on sijoitettu Lastensuojelun kehittämissyksikön verkkosivuille.

Vuosien 2008 - 09 aikana verkostopankkiin tuli yhteensä viisitoista tilausta. Niistä kymmenen koski verkostodialogitilaisuuksia, neljä läheisneuvon koollekutsujatoimintaa ja yksi huolen puheeksioton koulutusta. Vain kahteen verkostodialogitilaukseen ei pystytty vastaamaan. Yksi läheisneuvonpito –tilaisuus jäi toteutumatta tilaajasta johtuen. Toteutuneiden tilausten lisäksi kehittämissuunnittelijat kävivät tiedotuksellista kirjeenvaihtoa verkostopankkitoimintaan liittyen.

Verkostopankin osajaverkosto on koostunut:

- verkostokonsulteista, jotka ovat Stakesin kouluttamia psykososiaalisen työn ammattilaisia ja jotka hallitsevat dialogisuuteen perustuvia ja yhteistyötä selkeyttäviä vuoropuhelumenetelmiä.
- huolen puheeksioton kouluttajista ja huolen kartoittajista, jotka voivat tulla kouluttamaan huolen puheeksioton menetelmistä, kuten huolen vyöhykkeistön käytöstä.
- läheisneuvonpidon koollekutsujista, jotka järjestävät yhteisiä neuvonpitotilanteita lasten läheisille ihmisille ja viranomaisille. Neuvonpitojen tavoitteena lapsen ja nuoren kasvun turvaaminen osana perheen ja heidän läheistensä arkea ja lähtökohtana on ottaa huomioon lapsen ajatukset ja toiveet sekä läheisten ihmisten voimien yhdistäminen lapsen parhaaksi.

Verkostopankkitoiminta voisi sopia kehittämissyksikkörakenteeseen tilausten välittämisen ja ylisektorisen ja ylikunnallisen koordinoinnin puolesta. Pulmaksi muodostui tässä vaiheessa kuitenkin, että verkostopankkitoiminta vaatii hyvin toimiakseen myös tilausten käytännön järjestelyjä, sopimuskäytäntöjen luontia tilaajien ja tuottajien välillä ja erityisesti verkostopankkitoimijoiden osaamisen päivittämistä suuremmissa mittakaavassa kuin mitä lastensuojelun kehittämissyksikkö on pystynyt järjestämään. Aktiivisten toimijoiden määrä on ollut vähäinen. Toimijat ovat olleet etupäässä Kymenlaakson alueelta. Etelä-Karjalan alueelta koottiin verkostopankkiin läheisneuvonpidon koollekutsuja -toimijoita marraskuussa 2008. He olivat koulutautuneet Lastensuojelun jälkihuolto -hankkeen aikana. Tavoitteena on pankin toiminnan laajentaminen koko Kaakkois-Suomen alueelle, vaikka osaamisen lisääminen, levittäminen ja ylläpito sekä kysynnän turvaaminen, kuten myös varsinaisista työaikajärjestelyistä ja palkkioista sopiminen ovat osoittautuneet haasteellisiksi tehtäviksi jo Kymenlaaksonkin alueella.

Kehittämissuunnittelijat ovat olleet yhteydessä THL:ään (ent. Stakes) verkostomenetelmien koulutuksen järjestämiseksi. Kaakkois-Suomesta osallistuu kymmenen henkilöä maksuttomaan verkostokonsulttikoulutukseen vuosina 2009 - 2010. Molemmat kehittämissuunnittelijat osallistuvat ko. koulutukseen sekä vastaavat ns. paikallisten koulutuspäivien (yhteensä neljä) järjestelyistä. Kehittämissyksikkö on osallistunut myös yhteistyöneuvotteluun Saimaan ammattikorkeakoulun edustajien kanssa 8.5.09 aiheena koulutuksellinen yhteistyö THL:n kanssa.

Pankkiiritoimintaan kuuluu myös edunvalvojapankki, jonne oli tarkoitus koota Kaakkois-Suomen alueelle koulutetut lapsen edunvalvojat. Heidän tehtävänä on lastensuojeluasiassa käyttää huoltajan sijasta puhevaltaa, jos on perusteltua syytä olettaa, ettei huoltaja voi puolueettomasti valvoa lapsen etua asiassa ja edunvalvojan määrääminen

on tarpeen asian selvittämiseksi tai muutoin lapsen edun turvaamiseksi. Myös edunvalvojien pankkiiritoiminnassa on tavoitteena sopimukset pankkien toimijoiden ja tilaajien välille. Edunvalvojien pankkiiritoiminta ei ole kuitenkaan toteutunut.

Kesän ja syksyn 2009 aikana kehittämissyksikössä on valmisteltu selvitys verkostotyön menetelmistä ja verkostotyöstä Kaakkois-Suomessa. Siihen liittyy kysely verkostotyön menetelmien tuntemisesta, niiden käytöstä ja koulutustarpeesta. Tavoitteena on, että jatkossa lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämisverkosto osana Kaakkois-Suomen Lapsen ääni –hanketta ylläpitää verkostopankkitoimintaa ja kehittää sitä alueellisesti, määrällisesti ja sisällöllisesti

Tuotos:

- verkostopankkitoiminnan haltuunotto, ylläpitäminen, toimijoiden kokoontumiset, tilausten vastaanotto ja niiden välittäminen
- esitteet verkostokonsultti- ja läheisneuvonpitotoiminnasta sekä niiden painatus ja jakelu
- verkostokonsultti -koulutukseen 2009 - 2010 osallistuminen ja paikallisen koulutuksen järjestelyt sekä siihen liittyvä opintopiiri -toiminta
- selvitys verkostotyön menetelmistä ja verkostotyöstä Kaakkois-Suomessa
- kysely verkostotyön menetelmien tuntemisesta, käytöstä ja koulutustarpeesta

3.3.2 Lastensuojelun tarpeen arviointi

Kaakkois-Suomen kunnat esittivät alkuvuodesta 2009 lastensuojelun tarpeen selvitys – koulutuksen järjestämistä. Alueella järjestettiin yhteensä viisi lastensuojelutarpeen selvitys –koulutusta vuoden 2009 aikana. Kouluttajina toimivat Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymästä Kristiina Waltari ja Niina Viholainen. Kunkin koulutusryhmän koko oli max 20. Etelä-Karjalassa koulutusryhmiä oli yksi, Kouvolassa kaksi ja Etelä-Kymenlaaksossa kaksi.

Tuotos:

- Kaakkois-Suomen alueella viisi lastensuojelun tarpeen selvitys –koulutusta, joissa osallistujia yhteensä n. 100.

3.3.3 Perhe- ja lähisuhdeväkivallan teema

Imatran sosiaalitoimessa oli kiinnitetty huomiota siihen, että ensi- ja turvakotiin hakeutui perheväkivaltaa kokeneita asiakkaita. Suunnitteilla oli perheväkivaltaa kohdanneiden lasten ryhmä kevätkaudelle 2009. Kehittämissuunnittelijat osallistuivat ryhmän käynnistämiseen liittyvään yhteiseen luento- ja suunnittelutilaisuuteen 12.2.2009, jonka tarkoituksena oli yhdistää käytännön työ ja teoreettinen tieto. Kehittämissuunnittelija Eija Vikman piti luennon aiheesta liseniaattityönsä pohjalta. Liseniaattityö Lasten kerronta ja sen merkitys käsittelee perheväkivaltaa kokeneiden lasten kerronnan merkitystä ja sitä, miten työntekijä voisi tukea lasten kerrontaa. Hän piti myös perhe- ja lähisuhdeväkivallan teemaan liittyvän esityksen Terve-Sos –päivillä 14.5.09 ja pääkaupunkiseudun lastensuojelupäivillä 15. - 16.9.2009.

Etelä-Suomen lääninhallitus ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu järjestivät 30.9.2009 Lapsi ja väkivalta –seminaarin Kouvolassa. Kehittämissuunnittelija on osallistunut tämän koulutuspäivän suunnitteluun ja osallistui ryhmän vetämiseen case –työskentelyssä.

Eija Vikmanin lisensiaattityö julkaistiin Socomin julkaisusarjassa Lastensuojelun kehittämissyksikön rahoittamana.

Tuotos:

- osallistuminen perheväkivaltaa kohdanneiden lasten ryhmän (Imatra) suunnittelu- ja käynnistämiskokoukseen
- osallistuminen Lapsi ja väkivalta –seminaarin 30.9.2009 suunnitteluun ja työryhmän vetämiseen
- kehittämissuunnittelija Eija Vikmanin lisensiaattityön Lasten kerronta ja sen merkitys julkaiseminen Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisusarjassa A.7:2009
- kehittämissuunnittelijan pitämä esitelmä ”Lapsen kohtaaminen kriisitilanteessa” pääkaupunkiseudun lastensuojelupäivillä 16.9.2009
- kehittämissuunnittelijan esitys ”Millaisiin ideoihin lapsilähtöisen kriisityön hyvä käytäntö perustuu? Terve-Sos päivien Hyvät käytännöt –osiossa 14.5.2009

3.3.4 Monikulttuurisuus

Lastensuojelun kehittämissyksikkö – hankkeen toimintaan on liittynyt myös alueen monikulttuurisuuden huomioiminen. Hanke on tehnyt yhteistyötä alueella toteutetun Empathos – hankkeen kanssa, joka oli Kaakkois-Suomi – Venäjä Naapuruusohjelman rahoittamaa hanketoimintaa ajalla 1.1.2006 - 31.12.2007. Hankkeen toimintaan osallistuivat Kaakkois-Suomen kunnista Kotka, Hamina, Kuusankoski, Lappeenranta ja Imatra. Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa Suomen ja Venäjän raja-alueiden yhteistyötä ehkäisevän perhetyön alueella.

Empathos –hankkeessa Helsingin yliopisto, Kaakkois-Suomen kunnat ja kolmas sektori toimivat yhteistyössä tuottaen, kooten ja analysoiden tietoa ehkäisevän perhetyön tarpeista. Saadun tiedon avulla pyritään edistämään suomalaisten ja venäläistaustaisten keskinäistä ymmärrystä sekä tuottamaan monikulttuurisen perhetyön auttamisen malleja ja koulutusta.

Lastensuojelun kehittämissyksikkö - hankkeen ja Empathos – hankkeen välinen yhteistyö on käsittänyt yhteisiä tapaamisia. Empathos – hanke odotti uutta kakkosvaiheen rahoituspäätöstä, jonka tavoitteena oli:

- tutkimuksen syventäminen ja jo kerätyn aineiston hyödyntäminen yhteistyössä venäläisten yhteistyökumppanien kanssa
- konkreettisten työmenetelmien kehittäminen I-vaiheessa tuotettua tutkimustietoa hyödyntäen
- yllirajaisen asiantuntijaverkoston toiminnan jatkaminen ja syventäminen esim. työvaihdon muodossa, työparit
- koulutusmallin vakiinnuttaminen

Tuotos:

- Empathos II –hankkeen käynnistymisvaikeuksien myötä monikulttuurisuus jäi Lastensuojelun kehittämysyksikkö -hankkeessa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi laadittujen suunnitelmien varaan.

3.4 Konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen**3.4.1 Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö**

Alueen kehittämysyksiköt ja ammattikorkeakoulut ovat luoneet yhdessä yhteistyökäytännöt, joiden pohjalta kehittämysyksiköt ja ammattikorkeakoulut tapaavat kaksi kertaa vuodessa. Lastensuojelun kehittämysyksikkö osallistui Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulujen yhteistapaamiseen 14.1.2008. Mukana oli myös Kuopion yliopistosta hyvinvointialan tutkimus- ja verkostojohtaja Irma Pahlman sekä Socomin muiden kehittämysyksiköiden edustajat. Kokouksissa nähtiin tärkeäksi, että jatkossa kehittämysyksiköt tekevät tiiviimpää yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa. Opinnäytetöiden suhteen tämä merkitsee esim. sitä, että niistä muodostuu kokonaisuuksia, jotka palvelevat sekä opiskelijaa, oppilaitosta että kehittämistä ja kehittämysyksiköitä. Opinnäyteyhteistyötä kuvataan kohdassa 3.6.2.

Kehittämysyksiköt voivat toimia myös harjoittelupaikkoina ammattikorkeakoulu-opiskelijoille. Samoin opiskelijat voivat suorittaa projektipintoja hankkeessa. Saimaan ammattikorkeakoulun (ent. Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu) sosionomi (AMK) –opiskelija oli Lastensuojelun kehittämysyksikössä harjoittelussa 24.11.08 - 31.1.09. Lisäksi hän suoritti projektipintojaan aj. 14.2. - 21.4.2009 kehittämysyksikössä osallistuen mm. Etelä-Karjalan seudullisen lastensuojelun suunnitelman laadintaan. Toinen sosionomi (AMK) -opiskelija oli harjoittelijana aj. 4.5.2009 – 18.6.2009 ja kokosi tilastotietoja Etelä-Kymenlaakson seudullista lastensuojelun suunnitelmaa varten. Lisäksi hän toteutti Kaakkois-Suomen Lapsen ääni –hankkeen lähtötilanteeseen liittyneen haastattelukyselyn.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa aloittaa syksyllä 2009 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen suuntautumisvaihtoehto –koulutus osana ylempää AMK –tutkintokoulutusta. Kehittämissuunnittelija on osallistunut koulutusta suunnitelleeseen työelämäryhmään. Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on vireillä opiskeluun liittyvänä ns. koulusosionomi -harjoittelu. Sitä ovat yhteistyössä käynnistäneet ammattikorkeakoulu, Lastensuojelun kehittämysyksikkö ja koulun rehtori.

Tuotos:

- sosionomi (AMK) –opiskelijan harjoittelun ja projektityöjakson ohjaus sekä yhteistyö Etelä-Karjalan seudullisen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi tarkoitetun suunnitelman koordinoinnissa ja laatimisprosessissa
- sosionomi (AMK) –opiskelijan harjoittelun ohjaus Etelä-Kymenlaakson seudullisen suunnitelman tilastotietojen kokoamisessa
- lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen (ylempi AMK) – koulutusohjelman suunnittelun työelämäryhmään osallistuminen
- koulusosionomi -harjoittelun suunnitteluun osallistuminen

3.4.2 Yhteistyö Kaakkois-Suomen eri lastensuojeluhankkeiden kanssa

Kaakkoissuomalaisen lastensuojeluhankkeiden työntekijöistä koostuva asiantuntijaryhmä (LAASTI) toimi Lastensuojelun kehittämissyksikkö –hankkeen alkuaikana vuosina 2007 - 2008 lastensuojelun kehittämisen ammattilaisten foorumina. Sillä on ollut informatiivinen, työnohjauksellinen ja substanssin hallintaa edistävä tarkoitus. Käytännössä hanketyössä on tarvittu eri hankkeiden koordinoimista, tiedon jakamista ja välitöntä vuorovaikutusta hanketyöntekijöiden kesken. Ryhmä kokoontui yhteensä kolme kertaa.

Yhteistyössä eri lastensuojeluhankkeiden kanssa tavoitteena on ensisijaisesti hankkeissa kerätyn tiedon ja luotujen käytäntöjen näkyväksi tekeminen ja levittäminen. Näistä yhteistyömuodoista voidaan mainita:

- Lastensuojelun jälkihuollon kehittämishankkeen aikana (2005 - 2008) koulutettiin mm. läheisneuvonpidon koollekutsujia, jotka ovat toimijoina mukana lastensuojelun kehittämissyksikkö –hankkeen verkostopankissa.
- Lastentalon toimintamalli - Kotkan perhepalveluverkoston muodostaminen – hankkeessa (2006 - 2008) ylläpidetty verkostopankin toiminta siirtyi lastensuojelun kehittämissyksikön toiminnaksi syksystä 2007 alkaen.
- Kouvolan seudun lastensuojelun kehittämishanke (2006 - 2008) toteutti alueellaan lastensuojelulain 14 pykälän mukaisen moniammatillisen asiantuntijaryhmän muodostamisen.
- Sijaishuollon kehittämissyksikkö –hankkeen (2007 - 2009) tavoitteena on muodostaa Sippolan koulukodin yhteyteen pysyvä sijaishuollon kehittämissyksikkö, joka voi tarjota vaativan sijaishuollon osaamista Kaakkois-Suomen alueelle. Lastensuojelun kehittämissyksikkö –hankkeen kehittämissuunnittelijat ovat osallistuneet sijaishuollon kehittämistyöryhmän työskentelyyn. Hankkeiden ohjausryhmien yhteinen kokous pidettiin 23.1.2009.
- Sahakoski–hanke, perhetukitoiminnan kehittäminen Haminassa, toteutettiin vuosina 2007-2009. Hankkeessa olivat mukana myös Miehikkälän ja Virolahden kunnat. Hankkeessa kehitettiin vanhemmuuden arviointia ja perhekuntoutusta sekä lapsen ja nuoren palvelutarpeen arviointia nivomalla yhteen sosiaalityön, perhetyön ja laitoshuollon palveluita. Sahakosken perhetukikeskuksessa toteutettiin koko perheen laitoskuntoutusjaksoja sekä lasten/nuorten elämäntilanteen selvittelyjaksoja ja niiden vaikuttavuutta arvioitiin sekä työntekijä- että asiakasnäkökulmasta.
- Kampa –hankkeen (2008 - 2009) tavoitteena on vahvistaa päihde- ja lastensuojelutyön yhteistyötä, luoda suunnitelmallinen työote päihde-ehtoisten lastensuojeluilmoitusten käsittelyyn sekä kehittää lastensuojelun ja päihdetyön yhteisiä seudullisia työmenetelmiä, luoda nopea varhaisen puuttumisen malli ennen lastensuojelun ja päihdehuollon asiakkuutta sekä arvioida työmenetelmän vaikuttavuutta.

Eri hankkeista saadut tiedot on koottu Lastensuojelun kehittämissyksikkö – hankkeen verkkosivuille.

Tuotos:

- hyvien käytäntöjen välittäminen hankkeiden kesken
- verkostopankkitoiminnan vastaanottaminen aikaisemmilta hankkeilta
- hanketietojen siirto kehittämissyksikön verkkosivuille

3.4.3 Yhteistyö järjestöjen ja yksityisten palvelujen tuottajien kanssa

Kehittämissuunnittelijat lähettivät keväällä 2008 alueen lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskenteleville järjestöille kyselyn. Sen kautta haluttiin selvittää, mitä lapsille, nuorille ja perheille suunnattua toimintaa järjestöllä on ja mikä on toiminnan tavoite, keskeinen sisältö ja toiminta-alue. Kyselyn anti todettiin tällä kertaa vähäiseksi. Hankkeen ohjausryhmän 15.4.2008 kokouksen teemana oli järjestöjen osuus toiminnassa. Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistyksen toiminnanjohtaja Jaana Vaittinen ja Savitaipaleen Nuorison tukiyhdistyksen toiminnanjohtaja Kaj Wahlroos kertoivat kokemuksiaan järjestön ja kunnan yhteistyöstä. Keskustelussa käsiteltiin seuraavia aiheita: tilaaja-tuottaja- malli, kansalaisjärjestö ja yrittäjäyys, yhdistystoiminta ja kunta, avustus vai ostopalvelu. Todettiin, että järjestöjen osuus yhteistyössä on tärkeää ja että jatkossakin yhdistystoiminta ja kunta tarvitsevat toisiaan.

Etelä-Suomen lääninhallitus ja Socomin kehittämissyksiköt yhteistyössä järjestivät Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonta –työseminaarin 29.9.2008 Kuusankoskella. Työseminaari oli tarkoitettu Kaakkois-Suomen kuntien, kolmannen sektorin sekä yksityisten sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yrittäjien toimijoille. Teemoina olivat valvonnan lainsäädännöllinen perusta ja seuraamustoimenpiteet sekä valvontakäytännöt ja –kriteerit. Tilaisuudessa kävivät selkeästi esille sekä yhteistyön sekä yhtenäisten kriteerien hyödyt mm. tarjouspyyntöjä laatiessa. Lopuksi esitettiin, että kehittämissyksiköiden ohjausryhmät tukisivat kehittämissyksiköitä edelleen kehittämään omalla toimialallaan yhtenäisiä valvontakäytäntöjä.

Lastensuojelun kehittämissyksikkö ja Sippolan koulukodin yhteydessä toimiva sijaishuollon kehittämissyksikkö ovat tehneet yhteistyötä myös yksityisten palvelujen valvonta –asiassa. Sijaishuollon kehittämissyksikön toimesta aloitettiin vuoden 2008 loppupuolella lastensuojelun yksityisten palvelujen valvonnan yhtenäistäminen Kaakkois-Suomen alueella. Tavoitteena on ollut valvonnan systematisointi sekä yhtenäiset käytännöt. Sijaishuollon kehittämissyksikkö ja sen yhteydessä toimiva sijaishuollon yhteistyöryhmä tuottivat lastensuojelun sijaishuollon valvonnan mallinnuksen Kaakkois-Suomen alueelle kevään 2009 aikana. Yhteistyötä sijaishuollon kehittämiseksi esitetään tarkemmin luvussa 3.5.

Sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socomin verkkosivuille on perustettu ns. hankerekisteri. Lastensuojelun kehittämissyksikkö on täydentänyt omalta osaltaan rekisteriä lastensuojeluun ja siihen läheisesti liittyvien hankkeiden osalta.

Tuotos:

- järjestökysely ja sen tulosten esittäminen ohjausryhmälle: Jatkossa aiheena järjestöjen anti ja mahdollisuudet lastensuojelun avohuollon palveluiden turvaamisessa
- Socomin hankerekisterin täydentäminen lastensuojelun hankkeiden osalta
- yhteistyö sijaishuollon kehittämissyöryhmän kanssa lastensuojelun sijaishuollon valvonnan mallintamisessa

3.5 Sijaishuollon kehittämissyhteistyö

Lastensuojelun sijaishuollon kehittämisen apuna ja yhteistyökumppaneina ovat Lastensuojelun kehittämissyksiköllä olleet erilaiset sijaishuollon hankkeet, kuten Lastensuojelun jälkihuollon kehittämissyksikön -hanke, Sahakoski-hanke, Kouvolan seudun lastensuojelun kehittämissyksikön hanke ja erityisesti Sijaishuollon kehittämissyksikön – hanke.

Sijaishuollon kehittämissyksikön – hanke (2007 - 2009) toimii Sippolan koulukodin yhteydessä. Hankkeen tavoitteena on ollut Sippolan koulukodin sisäinen toiminnan sekä sijaishuollon alueellisen toiminnan kehittäminen Kaakkois-Suomen alueella. Alueellisen toiminnan tärkeänä yhteistyökumppanina on lastensuojelun kehittämissyksikön rinnalla ollut Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Useita sijaishuoltoa käsitteleviä opinnäytetöitä on tehty ja uutena käytäntönä on lastensuojeluun liittyvien opinnäytetöiden tiedottaminen kehittämissyksikön kautta työelämäkentälle.

Sijaishuollon kehittämissyksikön - hankkeeseen liittyy myös säännöllisesti kokoontuva sijaishuollon kehittämissyöryhmä, jonka toimintaan lastensuojelun kehittämissyksikön kehittämissuunnittelijat ovat osallistuneet. Muut kehittämissyöryhmän jäsenet ovat kuntien sijaishuollosta vastaavia henkilöitä, sijaishuollon palveluntuottajia Kaakkois-Suomesta, Kymenlaakson ammattikorkeakoulun lastensuojelun vastuuopettajat sekä Socomin edustus. Syöryhmän toimintaa on kehitetty alueen tarpeita vastaavaksi. Sijaishuollon kehittämissyöryhmä on laatinut lastensuojelun sijaishuollon valvonnan mallinnuksen Kaakkois-Suomen alueelle kevään 2009 aikana.

Sijaishuollon kehittämissyksikön kehittämisspäällikkö on osallistunut Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikön ohjausryhmän kokouksiin.

Tuotos:

- osallistuminen sijaishuollon kehittämissyöryhmän työskentelyyn
- yhteistyö sijaishuollon kehittämissyöryhmän kanssa lastensuojelun sijaishuoltolaitosten valvonnan mallintamisessa
- em. mallinnuksen esittäminen Socomin kehittämissyksiköiden ja lääninhallituksen edustajien muodostamalle ns. valvonta –syöryhmälle

3.6 Lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa

3.6.1 Uudet verkkosivut

Socomin verkkosivuille laadittiin lastensuojelun kehittämissyksikön osalta uudet sivut, joiden tarkoituksena on ollut palvella sekä oppimisympäristönä että tiedon tuotannossa ja levittämisessä.

Saimaan (ent. Etelä-Karjalan) ammattikorkeakoulu ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu sekä lastensuojelun kehittämissyksikön sopivat yhteisesti, että lastensuojelun kehittämissyksikön nettisivuille perustetaan vuoden 2009 alusta lukien aihepankki opinnäytetöitä varten. Esitetyissä aiheissa on huomioitu työelämän ja kentän tarpeet opinnäytetöille.

Verkkosivuilta löytyvät:

- opinnäytetöiden aihepankki
- opinnäytepankki, jonne kootaan lastensuojeluun liittyviä opinnäytetöitä
- tutkimus- ja kehittämisraportit
- hyvät ja toimivat käytännöt
- koulutustietoa erilaisista lastensuojeluun liittyvistä koulutuksista

Tavoitteena on lisäksi ollut, että verkkosivut toimivat kehittämisryhmien käytössä kehittämistyön alustana. Tämä ei ole toteutunut hankkeen aikana.

Tuotos:

- verkkosivut
- verkkosivut kehittämistyön alustana (Moodle) eivät ole olleet kehittämisryhmien käytössä

3.6.2 Yhteistyö opinnäytetöiden ja muiden lastensuojeluun liittyvien opintokokonaisuuksien tuottamisessa

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ja Saimaan ammattikorkeakoulun opettajat sekä lastensuojelun ja sijaishuollon kehittämysyksiköiden hanketyöntekijät kokoontuivat 30.9.2008 sopimaan yhteistyökäytännöistä. Yhteistyömuodoista sovittiin, että vuoden 2009 alusta lukien perustetaan Socomin lastensuojelun kehittämysyksikön nettisivuille aihepankki opinnäytetöitä varten. Tavoitteena on saada aikaan eri aihekokonaisuuksia, jotka muodostuisivat useista samaan aihepiiriin liittyvistä opinnäytetöistä. Esitetyissä aiheissa toivotaan olevan huomioitu työelämän ja kentän tarpeet opinnäytetöille. Ammattikorkeakoulujen ja kehittämysyksikön yhteistyöstä sovittiin lisäksi, että ammattikorkeakoulut tiedottavat seminaaripäivistään kehittämysyksikön työntekijöille, jotka tiedottavat eteenpäin. Tiedottamisen tarkoituksena on, että opinnäytetöiden tilaajataho pääsisi kuulemaan opinnäytetyön esittelyä.

Kehittämissuunnittelijat ovat käyneet alueen ammattikorkeakouluissa tapaamassa sekä opettajia että oppilaita, jotka ovat alkaneet työstää Lastensuojelun kehittämysyksikön tarjoamia opinnäytetyön aiheita. Näin kehittämysyksikkö välittää oppilaitoksille sekä koulutus - että opinnäytetyötarpeita että osallistuu opinnäytetyöprosesseihin. Yhteiset seminaarit, joissa esitellään valmiita opinnäytetöitä, toimii tiedottamisen tukena sekä opinnäytetöistä että ammattikorkeakoulujen ja kehittämysyksikön yhteistyöstä, kuten myös väylänä työelämän edustajiin päin.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on valmistunut projektiohjelmaprojektina ”Lapsiperhetyön nykytilanteen kartoitus Kymenlaaksossa 13.5.2008”, mikä tehtiin yhteistyössä Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämysyksikön sekä Kouvolan seudun lastensuojelun kehittämishankkeen 2006–2008 kanssa. Selvityksessä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) – opiskelijat keräsivät tietoa lapsiperhetyöstä Kymenlaaksossa. Tavoitteena oli tuottaa tietoa alueellisen ja paikallisen kehittämistyön käyttöön. Selvitys koski Anjalankosken, Elimäen, Haminan, Jaalan Miehikkälän, Kouvolan, Kotkan, Kuusankosken, Pyhtään, Valkealan ja Virolahden kuntia. Tieto kerättiin kyselylomakkeilla, jotka lähetettiin kuntien toimijoille.

tarvittaessa oltiin yhteydessä myös puhelimitse. Vastaukset saatiin kaikista kunnista ja yhteensä 16 yksiköstä, joten selvitys on Kymenlaakson alueella kattava.

Lisäksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on projektiopintotyönä valmistumassa Opas sijaishuollossa oleville nuorille heidän oikeuksistaan. Opiskelijat ovat tehneet opasta yhteistyössä Sijaishuollon kehittämissyksikön ja Lastensuojelun kehittämissyksikön kanssa.

Kehittämissyksikön esittämistä aiheista on aloitettu useita opinnäytetöitä, kuten esimerkiksi:

- Mitä on neuvolan perhetyö? Ketkä sitä saavat? Selvitys neuvolan perhetyöstä Kouvolassa. Kuinka uusi työmuoto on lähtenyt käyntiin.
- Lastensuojelun perhetyö
- Varhaiskasvatuksen huoli lapsesta. Toimenpiteet ja toiveet varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä. *Varhaiskasvatuksen näkökulma.*
- Varhaiskasvatuksen huoli lapsesta. Toimenpiteet ja toiveet varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä. *Lastensuojelun näkökulma.*

Hyvien kokemusten perusteella koulussa toteutetusta sosionomiharjoittelusta on Kymenlaakson ammattikorkeakoulun, lastensuojelun kehittämissyksikön ja alueen rehtorin aloitteesta viritelty myös mahdollisuuksia jatkossa toteutettavien koulusosionomiharjoittelujen järjestämiseksi.

Tuotos:

- yhteinen sopimus oppilaitosten ja kehittämissyksikön kesken opinnäytetöiden kokonaisuuksista ja aihepankin muodostamisesta
- opinnäytetöitä koskevat neuvottelut, sopimukset ja työelämän edustajana toimiminen
- koulusosionomiharjoittelun aloitusneuvottelut

4 VALTAKUNNALLINEN LASTENSUOJELUHANKKEIDEN VERKOSTO

Lastensuojelun kehittämissyksikön kehittämissuunnittelijat osallistuivat sosiaalialan kehittämishanke – ohjelman aikana valtakunnallisen lastensuojeluhankkeiden verkoston kokoontumisiin. Ne ovat mahdollistaneet ns. vertaistuen saamista, ajankohtaisen tiedon välittämistä puolin ja toisin sekä kehittämiseen liittyvää tutkimuksellisen tiedon jakamista. Mukana on tällöin ollut THL:n (ent. Stakes), STM:n sekä Kuntaliiton asiantuntijoita. Kehittämissuunnittelijat ovat osallistuneet edelleen osaamiskeskusten lastensuojeluverkoston toimintaan sekä kehittämissyksiköiden lastensuojeluverkostojen toimintaan.

Kehittämissuunnittelijat valmistelivat yhdessä muiden lastensuojelun kehittämissyksiköiden edustajien ja Etelä-Suomen lääninhallituksen kanssa lastensuojelun suunnitelmien laatimista käsittelevää koulutusta Lahdessa 6.6.2008. He toimivat koulutuspäivässä työpajojen vetäjinä ja laativat yhteenvedot niiden tuottamasta materiaalista. Samoin kehittämissuunnittelijat olivat suunnittelemassa Etelä-Suomen lääninhallituksen Helsingissä 13.11.2008 järjestämää lastensuojelulain soveltavaa koulutusta.

Lastensuojelun kehittämissyksikkö osallistui valtakunnallisen seminaarisarjan Lastensuojelun laatupäivät 2009 –valmisteluihin. Kaakkois-Suomen seminaari pidettiin

31.3.2009 Lappeenrannassa. Valtakunnallisia järjestäjiä olivat THL, Sosiaali- ja terveysministeriö, Kuntaliitto ja Diak. Paikallinen järjestelyvastuu oli yksinomaan lastensuojelun kehittämissuunnittelijalla. Kaakkois-Suomen seminaariin osallistui yhteensä 80 henkilöä. Seminaarin onnistuneista järjestelyistä johtuen Socomille esitettiin kutsu tulla mukaan vuoden 2010 Vaikuttavaa lastensuojelua –seminaarisarjan suunnitteluun ja järjestelyyn.

Tuotos:

- Osallistuminen yhdessä muiden lastensuojelun kehittämissuunnittelijoiden ja lääninhallituksen kanssa lastensuojelun suunnitelmien laatimista käsittelevän koulutuksen 6.6.2008 suunnitteluun, järjestämiseen sekä työpajojen vetämiseen
- Selvitys 1.1.2008 voimaan tulleen lastensuojelulain toimenpiteiden toteutumisesta Kaakkois-Suomen alueella
- Järjestelytehtävät ja osallistuminen Kaakkois-Suomen Lastensuojelun laatupäiviin 31.3.2009, missä aiheena oli lastensuojelulain 12 §:n mukaiset suunnitelmat
- Osallistuminen (kutsu) vuoden 2010 Vaikuttavaa lastensuojelua –seminaarisarjan suunnitteluun ja toteuttamiseen

5 HANKKEEN JÄRJESTÄMÄT TILAISUUDET, HANKKEESSA TEHDYT SELVITYKSET JA TIEDOTUS

Hankkeen alkuvaiheessa kartoitettiin koulutustarpeita. Tärkeimmiksi koulutustarpeiksi ilmoitettiin uuteen lastensuojelulakiin liittyvä sekä sen soveltamiseen liittyvä koulutus. Kehittämissuunnittelija järjesti 17.9.2008 Lappeenrannassa ja 18.9.2008 Kotkassa

- lastensuojelulain soveltavan koulutuksen koulutuspäivät:

Kouluttajana toimi Päivi Sinko Palmeniasta. Suuresta osallistujamäärästä (180) huolimatta koulutuksesta pyrittiin rakentamaan osallistujalähtöinen ja prosessinomaisesti etenevä. Järjestäjille sai lähettää etukäteen kysymyksiä. Päivät olivat samansisältöiset, mutta Etelä-Karjalan osalta palautteet olivat kriittisempiä. Kotkan koulutuksen palautteet olivat pääosin myönteisiä. Kieleiset kommentit koskivat lähinnä sitä, että koulutuksesta ei ollut hyötyä juuri oman työn kannalta tai että pulmakohtiin ei saatu selkeitä toimintaohjeita. Lisää koulutusta toivottiin edelleenkin sijaishuollon rajoittamistoimenpiteistä ja huostaanotto-prosessista sekä yleensäkin tietyille kohderyhmälle tarkoitettua koulutusta, jossa olisi kylliksi aikaa asioiden käsittelyyn.

Lastensuojelun kehittämissuunnittelija on ollut mukana suunnittelemassa ja järjestämässä yhdessä Etelä-Suomen lääninhallituksen ja osaamiskeskusten kanssa 6.6.2008 Lahdessa järjestettyä koulutusta

- lastensuojelun suunnitelma - yhteinen tehtävä yli hallintorajojen sekä 13.11.2008 Helsingissä toteutettua
- uuden lastensuojelulain soveltamisen haasteet – koulutusta.

Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissuunnittelija – hankkeessa on tehty erilaisia selvityksiä, kuten jo aikaisemmin mainittu alueen hankkeeseen osallistuville kunnille lähetetty

- alkukysely, jossa selvitettiin, mitä lastensuojelun toimivia käytäntöjä kunnissa on kehitetty kolmen viimeisen vuoden aikana, missä lastensuojeluun liittyvässä kehittämishankkeessa kunnat ovat olleet mukana, miten kunnissa on varauduttu vuoden 2008 alusta voimaan tulevan lastensuojelulain velvoitteisiin ja mitä ovat ne tarpeet, joihin kunnat odottivat lastensuojelun kehittämissyksikön hankkeen aloitusvaiheessa vastaavan

Lisäksi Lastensuojelun kehittämissyksikkö lähetti hankekuntien edustajille

- koulutuskyselyn, jossa kartoitettiin tarkempaa koulutustarvetta ja –toiveita.

Kaakkois-Suomen alueella toimiville järjestöille tehtiin

- kysely järjestöjen lapsille ja / tai nuorille tai heidän perheilleen suunnatusta toiminnasta,

jonka tarkoituksena oli kartoittaa järjestöjen moninaista lapsiperheille suunnattua toimintaa. Saatujen vastausten vähäisyyden vuoksi kysely ei tuottanut niin paljon tietoa kuin alun perin toivottiin.

Kuntien alkuvuodesta 2009 esittämien tarpeiden mukaisesti järjestettiin Kaakkois-Suomen alueella Lastensuojelutarpeen selvitys –koulutusta: Kouvolassa kaksi, Kotkassa yksi, Haminassa yksi ja Etelä-Karjalassa yksi eli

- yhteensä viisi Lastensuojelutarpeen selvitys –koulutusta, joissa osallistujia yhteensä n.100

Lastensuojelun kehittämishankkeen tiedotusta varten tehtiin sidosryhmäanalyysi. Kehittämissyksikölle painettiin esite ja käyntikortit, lisäksi kehittämissyksikkö on tiedottanut toiminnastaan Socomin tiedotteessa ja kotisivuilla. Käytännössä tiedotusta on tehty myös kuntakäyntien yhteydessä, Etelä-Karjalan osalta sen sosiaalijohdon kokouksissa, lastensuojelun yhteistyöverkoston tapaamisissa, vierailuilla ammattikorkeakouluilla sekä erilaisissa tilaisuuksissa, kuten Kuntaliiton seutuneuvontapäivillä, Sosiaalialan kehittämishankkeen päätösseminaarissa ja Lappeenrannassa pidetyssä Kehittämissyksikköpäivässä.

Kehittämissuunnittelija on Talentia Etelä-Karjala ry:n 40-vuotisjuhlaseminaarissa 5.9.09 käyttänyt teemaseminaarissa puheenvuoron Lapsi osalliseksi – Lapsilähtöisyys työotteena. Kehittämissuunnittelija on kutsuttu luennoimaan aiheesta ”Lastensuojelulain toteuttaminen kunnassa” Helsinkiin Efekon järjestämään koulutukseen 30.10.08. Luennon aiheena oli Varhainen havainnointi ja ennaltaehkäisevä toiminta esimerkkinä Länsi-Saimaan seutukunta. Tällä alueella toimi Socomin kanssa yhteistyössä vuosina 2005 - 2007 hanke Yhdessä enemmän – Länsi-Saimaan seutukunnan verkostoiva lastensuojelun kehittämishanke.

Socomilla laaditaan ja julkaistaan kaksi kertaa vuodessa tiedote ajankohtaisista tapahtumista sekä substanssialueiden tulevista toimenpiteistä.

Tuotos:

- koulutukset: Lastensuojelulain soveltava koulutus (osallistujia 180) ja Lastensuojelutarpeen selvitys –koulutus (osallistujia 100)
- selvitykset: Lastensuojelun työntekijöiden koulutustarve, järjestökysely, selvitys ja kysely verkostotyön menetelmistä ja koulutustarpeesta
- yhteistyö lääninhallituksen ja muiden osaamiskeskusten edustajien kanssa lastensuojelun suunnitelmiin ja lastensuojelulain soveltamiseen liittyvien koulutusten suunnittelussa
- luennot ja puheenvuorot pyydetyistä aiheista (seminaarit ja koulutukset)
- Socomin tiedote kaksi kertaa vuodessa lastensuojelun osalta

6 LOPPUPOHDINTAA

Hankkeen toteuttamissuunnitelmissa mainitut tavoitteet on saavutettu tai toiminta on ainakin käynnistetty, Ohjausryhmä tarkensi alkuperäistä hankesuunnitelmaa, mikä varmisti toiminnan kohdentumisen tarkoituksenmukaisimpiin kehittämisen kohteisiin. Ainoastaan edunvalvontatoimintaa ei ole voitu laajentaa, eikä edunvalvojakoulutusta toteuttaa ja monikulttuurisuuteen liittyvä kehittäminen on jäänyt lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien varaan. Lastensuojelun kehittämishankkeen voidaan siis todeta edenneen suunnitellusti hankkeelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Kehittämisyksikkö on myös toivottavasti toteuttanut sille annetut erityiset tavoitteet kiinnittymällä asiakastyöhön, verkostoimalla seudullista henkilöstöä ja osaamista sekä sitomalla tutkimusta ja kehittämistä käytäntöön.

6.1 Hankkeen toiminnan koordinaatit

Jonkinlaisina reunaehtoina Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikkö-hankkeelle ovat olleet vuoden 2008 lastensuojelulaki ja Kaakkois-Suomen alueella hankkeen aikana toteutetut kunta- ja palvelurakennemuutokset. Toimintaan ovat vaikuttaneet Pohjois-Kymenlaakson kuuden kunnan yhdistyminen Kouvolan kunnaksi sekä Etelä-Karjalan alueella muodostettu sosiaali- ja terveystieteiden piiri, jossa on järjestetty uudelleen asukkaiden kaikki perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut.

Kunta- ja palvelurakennemuutokset toisaalta vievät kuntien toimijoiden aikaa ja voimavaroja, mutta monesti toimintojen uudelleenjärjestely on samalla myös työn ja etenkin rakenteiden kehittämistä, eikä näin ollen kaukana varsinaisesta kehittämistyöstä. Kehittämistyö on vain pitänyt sopeuttaa alueen erilaisiin palvelurakenteisiin.

Vuoden 2008 alusta voimaan tullut lastensuojelulaki toi tullessaan uusia kehittämistehtäviä, kuten edellä mainitut lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat, lastensuojelun moniammatilliset asiantuntijaryhmät, läheisverkostojen entistä suuremman painottamisen ja lastensuojelutarpeen arvioinnin. Laki antoi hankkeessa tehdyille kehittämistyölle kehukset ja kaivattua täsmennystä laaja-alaisen hankesuunnitelman toteuttamiselle.

Lastensuojelutyön tueksi tarkoitetut moniammatilliset ryhmät ovat aloittaneet toimintansa Kaakkois-Suomen alueella. Ryhmien avulla on pyritty lisäämään erilaista asiantuntijuutta työntekijöiden käyttöön. Erityisesti juridisen asiantuntijuuden tarve on kentän

työntekijöillä suuri. Tulevaisuus näyttää, kuinka toimivia ryhmät ovat. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien laatiminen koko Kaakkois-Suomessa alkoi lastensuojelun kehittämissyksikkö – hankkeen koordinoimana, mutta eteni hyvin eri tavalla ja eri tahdissa Etelä-Karjalan, Etelä- Kymenlaakson ja Kouvolan alueilla. Hankkeen lopettaessa toimintaansa suunnitelmien laatiminen on kuitenkin jo loppusuoralla ja tavoitteena on, että ne saadaan valmiiksi keväällä 2010. Suunnitelmat on tarkoitettu edistämään laajasti lasten ja nuorten hyvinvointia ja ne hyväksytään alueiden valtuustoissa ja eri lautakunnissa, joten niihin sitoutuminen ja niiden juurruttaminen käytäntöön alueen toiminnaksi on varmistettu kuntien päättäjien toimesta.

6.2 Kehittämistyön ja asiakastyön liitto

Kehittämistyötä on arvosteltu siitä, ettei se tavoita asiakastyön kenttää tai asiakastyön kentällä toimivia. Tässä luvussa kuvaamme vielä nimenomaan asiakastyöhön liittyvää kehittämissyksikön toimintaa.

Lastensuojelun kehittämissyksikössä asiakastyön menetelmiä pyrittiin kehittämään erilaisten alueella toimivien seudullisten, moniammatillisten ja monisektorittaisten kehittämissyöryhmien muodossa. Kehittämissuunnittelijat perustivat ryhmiä sekä pyrkivät koordinoimaan ja varmistamaan niiden toimintaa. Ryhmät ovat pystyneet toimimaan vaihtelevasti, eivätkä kehittämissuunnittelijatkaan ole kovin useasti päässeet paikalle ja osallistumaan ryhmien toimintaan. Toisaalta on tiedossa, että kehittämissyö tarvitsee käynnistyäkseen aikansa, jotta kehittämisen kohde ja kehittäjät täsmentyvät.

Yksi asiakastyöhön kiinteästi liittyvä yhteys Lastensuojelun kehittämissyksikössä on ollut verkostopankin koordinointi sekä verkostopankin tilausten vastaanotto ja verkosto-osajien välittäminen tilaajille, Verkostopankkitoimintaa on tarkemmin selostettu tämän loppuraportin kohdassa 3.3.1. Tavoitteena on, että jatkossa lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämisverkosto Kehikko osana Kaakkois-Suomen Lapsen ääni – hanketta ylläpitää verkostopankkitoimintaa ja kehittää sitä alueellisesti, määrällisesti ja sisällöllisesti.

Lastensuojelun kehittämissyksikön oppilaitoksille esittämät opinnäytetöiden aiheet on valittu asiakastyön hyötyä ajatellen ja tiedontuotannon lisääminen nimenomaan asiakastyölle. Koulusosionomiharjoittelun virittämisen lähtökohtana on myös ollut koulussa tehtävä työ lasten ja nuorten parissa. Kehittämissyksikkö on toiminut välittäjänä työelämän ja oppilaitosten välillä.

Asiakastyöhön liittyi tiiviisti myös hankkeen loppuvaiheessa yhdeksi painopisteeksi nostettu väkivaltatyön teema, minkä yhteydessä kehittämissuunnittelijat osallistuivat koulutusten suunnitteluun, pitivät väkivaltaan liittyviä puheenvuoroja sekä Kaakkois-Suomen alueella että pääkaupunkiseudulla. Teemaan liittyen järjestettiin myös ”tietoisku” työntekijöille väkivaltaa kokeneiden lasten ryhmän aloitusvaiheessa, jolloin ryhmän aloittavat työntekijät pystyivät hyödyntämään tuoretta teoriatietoa käytännön työhön.

Lastensuojelutarpeen arviointi – koulutus vastasi sekä työelämän toiveisiin että vaatimuksiin ja kohdistui suoraan asiakastyöhön. Tähän koulukseen osallistuikin yhteensä lähes 100 lasten ja nuorten parissa työskentelevää työntekijää eri puolella Kaakkois-Suomea.

Toive asiakkaiden ja asiakastyön esiin nostamisesta kehittämistyössä on nykypäivänä erityisen suuri. Resurssien niukkuuden myötä työn vaikuttavuuteen kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Tämä on johtanut myös siihen, että ongelmien tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen pyritään jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, mikä on paitsi taloudellisesti edullisempaa myös inhimillisesti järkevämpää. Tarve uusien toimintatapojen kehittämiseen kasvaa jatkuvasti. Asiakastyön menetelmien ja työprosessien kehittämisessä on kuitenkin otettava huomioon toimintaympäristö, jonne ne on alun perin tarkoitettu ja jonne niitä kulloinkin ollaan siirtämässä. Hyvien käytäntöjen levittäminen on haasteellinen tehtävä, jossa juurruttamisen onnistumiseksi on ymmärrettävä ottaa mukaan kaikki toimijat, myös asiakkaat.

6.3 Tulevaisuudesta

Etelä-Suomen Lapsen ääni –kehittämishjelma sai myönteisen KASTE –rahoituspäätöksen helmikuun lopulla 2009. Lapsen ääni –hankkeen keskeisimpänä tarkoituksena on kehittää lasten ja nuorten hyvinvointia ja osallisuutta edistävien ja syrjäytymistä ehkäisevien palvelujen rakenteita, toimintamalleja sekä vaikuttavuutta. Hankkeen toiminnan myötä syntyneet tuotokset on siirretty Kaakkois-Suomen lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämisverkoston, Kehikon käyttöön.

7 ARVIOINTI

Hankkeen tavoitteiden toteutumisesta, tuotoksista ja välittömistä vaikutuksista on laadittu arviointi, joka on tämän loppuraportin liitteenä. Arviointi on toteutettu ulkopuolisena arviointina ja sisältää paitsi hankkeen toiminnan arvioinnin myös Sosiaalialan kehittämissyksikkö -toimintatavan arvioinnin kehittämissyksikköjen toiminnalle asetettujen kriteerien pohjalta.

KAAKKOIS-SUOMEN LASTENSUOJELUN KEHITTÄMISYKSIKKÖ - HANKKEEN ARVIOINTIRAPORTTI

1 ULKOISEN ARVIOINNIN TOTEUTUS

Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö -hankkeen ulkopuolinen arviointi kohdistuu hankkeen kehittämistyölle asetettujen tavoitteiden toteutumisen ja välittömien vaikutusten arviointiin. Ulkopuolisessa arvioinnissa on kaksi tasoa: Lastensuojelun kehittämissyksikön hanketoiminnan tavoitteiden saavuttamisen ja vaikutusten arvioinnin taso ja Sosiaalialan kehittämissyksikkö rakenteen/toimintatavan arviointi, joka toteutetaan Sosiaalialan kehittämissyksikköjen toiminnalle asetettujen kriteerien pohjalta. Ulkopuolisen arvioinnin on toteuttanut Arja Hakalisto (YTM) Työnohjaus A. & H. Hakalisto Oy:stä. Arviointi perustuu hankesuunnitelmaan ja siinä erityisesti hankkeen tavoitteisiin sekä tuloksiin ja välittömiin vaikutuksiin.

1.1 Hankehakemuksessa esitetyt tavoitteet

1. Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta.
2. Lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen.
3. Erityisosaamisen kehittäminen
4. Lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen kehittämissyksikön yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa.
5. Sijaishuollon kehittämissyhteistyö
6. Konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen

(Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö, Hankehakemus 2007 Hakemus valtionavustuksen saamiseksi. Hankesuunnitelma Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö 22.1.2007)

1.2 Arvioinnin kohde ja arviointikysymykset

Ulkopuolisen arvioinnin tavoite on saada arviot Lastensuojelun kehittämissyksikkö -hankkeen tavoitteiden toteutumisesta ja välittömistä vaikutuksista. Näkökulma on palvelurakenteen kehittämissyhteistyössä ja hankkeen tavoitelluissa muutoksissa.

- 1) Lastensuojelun kehittämissyksikön toiminnan arviointi
 - Kuinka hanke on saavuttanut sille asetetut tavoitteet?
 - Kuinka merkittävänä hankkeessa toteutetut toiminnat ja tuotokset on koettu lastensuojelun kehittämisen kannalta?
 - Mitä välittömiä vaikutuksia aikaan saaduilla tuotoksilla ja toiminnalla on havaittavissa lastensuojelun palvelurakenteen/ asiakkaan kannalta?
 - Miten hankkeessa toteutetut toiminnat ovat juurtuneet alueelle?
- 2) Kuinka Lastensuojelun kehittämissyksikkö on toteuttanut toiminnassaan Sosiaalialan kehittämissyksiköille asetettuja kriteereitä?
 - Mikä kaakkoissuomalaisessa kehittämissyksikön toimintamallissa on ollut toimivaa ja siirrettävissä tulevan kehittämissyhteistyön toimintaan?

- Mikä kaakkoissuomalaisessa kehittämissyksikön toimintamallissa on parhaiten palvellut käytännön palvelurakenteen kehittymistä ja asiakastyötä?
- Mikä kehittämissyksikön toimintamallissa on ollut heikosti toimivaa, jota ei tule ottaa mukaan tulevaan kehittämisverkoston toimintaan?

1.3 Arvioinnin kohderyhmä, menetelmät ja aikataulu ja sisällön julkistaminen

Ulkopuolisen arvioinnin kohderyhmänä olivat hankkeen kehittämistyössä 2007 – 2009 mukana olleiden 23 kunnan lastensuojelun esimiehet ja hankkeen ohjausryhmän jäsenet, yhteensä 40. Arviointi toteutettiin kohderyhmälle suunnattuna sähköisenä Webropol -kyselynä. Kyselyyn vastasi 8 ohjausryhmän jäsentä/varajäsentä sekä 7 lastensuojelun esimiestä ja yksi muuhun hankkeen toimintaan osallistunut. Kyselyn vastausprosentti oli 43%. Lisäksi toteutettiin suppea kysely neljälle sekä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun että Saimaan (ent. Etelä-Karjalan) ammattikorkeakoulun opetushenkilölle. Kyselyyn vastasi kaksi oppilaitoksen edustajaa. Arvioinnin suunnittelu, toteutus ja raportointi ajoittuvat elokuun ja lokakuun puolivälin väliseen aikaan. Arviointiraportti liitetään osaksi hankkeen loppuraporttia. Arvioinnin tuloksia esitettiin Lastensuojelun kehittämissyksikkö -hankkeen loppuseminaarissa 9.10.2009.

2 LASTENSUOJELUN KEHITTÄMISYKSIKÖN TOIMINNAN ARVIOINNIN TULOKSIA

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kuinka merkittäviä hankkeessa toteutetut päätavoitteiden mukaiset toiminnot ja tuotokset ovat olleet oman alueen lastensuojelun kehittämisen kannalta.

2.1 Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta

Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta -tavoitteen alla toteutettu kehittämistyö jakoi vastaajien arviot useimpien tulosten kohdalla. Seuraava taulukko havainnollistaa arvioiden jakaantumisen. Seudullisten lastensuojelun moniammatillisten työryhmien toiminta arvioitiin hankkeen tuotoksista tärkeimpänä alueen lastensuojelun kehittämistyön kannalta. Muut vastaukset painottuvat vaihtoehtoihin tärkeä/melko tärkeä. Huomion arvoista on myös Ei ollenkaan tärkeä -vastausten osuus.

Taulukko 1. Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta

N:17	erittäin tärkeä	tärkeä	melko tärkeä	ei ollenkaan tärkeä	en osaa sanoa
Seudulliset suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi alueella	23,5% 4	23,5% 4	35,3% 6	17,6% 3	0% 0
Kehittämissyksikön toiminta seudullisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi tarkoitettujen suunnitelmien laatimisprosessissa	5,9% 1	41,2% 7	17,6% 3	29,4% 5	5,9% 1
Osallistuminen lastensuojelun suunnitelmien laatimista käsittelevän koulutuksen suunnitteluun, järjestämiseen ja työpajojen vetämiseen	5,9% 1	41,2% 7	23,5% 4	23,5% 4	5,9% 1
Seudulliset lastensuojelun moniammatilliset työryhmät	29,4% 5	29,4% 5	17,6% 3	17,6% 3	5,9% 1

Kehittämisyksikön toiminnan merkitys lastensuojelulle muuttuvassa toimintaympäristössä	5,9%	17,6%	47,1%	17,6%	11,8%
	1	3	8	3	2

2.2 Lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen

Hanke toteuttama alueen lastensuojelunkäytäntöjen kartoitus jakoi arviot edelleen samansuuntaisesti. Arviot kartoituksen tärkeydestä alueen lastensuojelulle painottuivat arvioihin tärkeä, ei ollenkaan tärkeä. (erittäin tärkeä(2)/tärkeä (7), melko tärkeä(2)/ei ollenkaan tärkeä(5)). Alueellisten sekä seudullisten kehittämissuunnitelmien toiminta oli arvioitu tärkeäksi (5) tai melko tärkeäksi(6). Neljä vastaajaa arvioi, ettei toiminta ollut ollenkaan tärkeitä alueen lastensuojelun kehittämisen kannalta.

2.3 Erityisosaamisen kehittäminen

Erityisosaamisen kehittäminen tavoitteen alla toteutetut Lastensuojelun tarpeen selvitys -koulutukset ja lastensuojelulain soveltavat koulutukset olivat hankkeen tuotoksista parhaiten palvelleet kehittämistyötä. Molemmissa 14/17 vastaajaa piti niitä erittäin tärkeinä tai tärkeinä hankkeen tuotoksina. Samoin verkostopankkitoiminnan haltuunotto, ylläpito ja toimijoiden kokoontumiset sekä verkostopankki toimijoiden tilaukset ja niiden välittäminen ja verkostokonsultti- koulutustavan tuominen alueelle ja paikallisen koulutuksen järjestäminen arvioitiin 2/3 vastauksissa erittäin tärkeiksi tai tärkeiksi hankkeen tuotoksiksi. Puolet vastaajista arvioi tehdyn Selvitys verkostotyön menetelmistä ja verkostotyöstä Kaakkois-Suomessa ja kyselyn verkostotyön menetelmien tuntemisesta, käytöstä ja menetelmistä melko tärkeäksi tai ei ollenkaan tärkeäksi ja puolet erittäin tärkeäksi tai tärkeäksi. Hanke oli osallistunut erityisosaamisen kehittämiseen kuten Perheväkivaltaa kohdanneiden lasten ryhmän (Imatra) suunnitteluun ja käynnistämiskokoukseen sekä Lapsi ja väkivalta-seminaarin suunnitteluun ja työryhmän vetämiseen osallistumalla. Näiden toimintojen osalta En osaa sanoa -vastaajien osuus oli suurin eli 7 vastaajaa. Ovatko paikalliset käytännöt tai lastensuojelun toteutukset tulleet tietoon koko hankealueella? Miten tietoa on välitetty eteenpäin ja miten sitä on vastaanotettu? Erityisosaamisen kehittämisessä hankkeen parhaat tuotokset olivat lähellä käytännön asiakastyötä esim. verkostopankki ja verkostokonsulttitoiminta sekä suoraan työntekijöille toteutetut koulutukset. Erilaisilla selvityksillä ja kyselyillä ei ollut vastausten mukaan suurta merkitystä työn kehittämiseen.

Hankkeen toimintaa alusta saakka toivottu alueen monikulttuurisuuden huomioiminen ei toteutunut tuotokseksi, jota olisi voinut arvioida. (katso Loppuraportti s. 15)

2.4 Konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen

Lastensuojelun kehittämissuunnitelman toteuttama yhteistyö alan oppilaitosten kanssa esim. Ylemmän AMK – koulutuksen Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen suuntautumisvaihtoehdon koulutuksen suunnitteluun osallistumisen merkitys arvioitiin melko tärkeäksi (7), erittäin tärkeäksi(3) ja tärkeäksi (3). Sosionomi (AMK) -opiskelijoiden harjoittelun ja projektitöiden ohjauksista (5) sekä koulusosionomi-harjoittelun suunnitteluun osallistumisesta(6) arvioi ettei osaa sanoa vastausta. Miten laajalti kehittämissuunnittelijoiden tekemästä oppilaitosyhteistyöstä oli tiedotettu alueen lastensuojelun avainhenkilöille?

Yhteistyössä muiden Kaakkois-Suomen lastensuojeluhankkeiden kanssa toteutettu hyvien käytäntöjen välittäminen hankkeiden kesken arvioitiin tärkeäksi/ melko tärkeäksi hankkeen tuotokseksi 2/3 vastauksissa. Samoin arvioitiin myös Socomin hankerekisteriin täydennetyt lastensuojelun hankkeet ja hanketietojen siirto kehittämissyksikön verkkosivuille sekä järjestökysely: Järjestöjen anti ja mahdollisuudet lastensuojelun avoimuuden turvaamisessa.

Neljälle Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ja Saimaan (entinen Etelä-Karjalan) ammattikorkeakoulun lastensuojelusta vastaavalle opetushenkilölle toteutettiin omat kyselyt liittyen kehittämissyksikön oppilaitosyhteistyöhön. Kaksi vastasi kyselyyn. Toinen vastaajista oli toteuttanut kehittämissyksikön kanssa harjoitteluyhteistyötä. Kehittämissyksikössä toteutettu **oppilasharjoittelu** oli toteutunut erinomaisesti; sekä opiskelija että työelämäohjaaja olivat olleet tyytyväisiä. Opiskelijalla oli ollut mahdollisuus tutustua hankemuotoiseen kehittämistoimintaan. Lähiohjaus oli ollut hyvää ja asiantuntevaa ja oppilaitoksen kannalta korostui pitkäjänteinen yhteistyö, tehtävien ja toimijoiden tunteminen. Harjoittelun vaikutuksena opiskelijan kiinnostus ja ymmärrys kehittämistyöstä kasvoi.

Opinnäytetöitä oli tehty runsaasti hankkeen viitoittamista alueista ja aiheet olivat olleet ajankohtaisia, alueellisesti merkittäviä ja ohjaus asiantuntevaa. Opinnäytetöiden koordinointi ja ryppäistäminen helpottuivat sekä palvelivat paremmin ja laajemmin alueellisesti. Toinen vastaaja ei ollut suoraan osallistunut opinnäytetyönohjaukseen.

”Toissijaisen kokemukseni mukaan (yhteistyökäytännöistä ja neuvotteluista esim. opinnäytetöiden aiheiden ja valmiiden töiden julkisuuden näkökulmista) se on ollut erinomaista. h1

Opinnäyteyhteistyön välittöminä vaikutuksina opiskelijoiden ja opettajien ymmärrys alueen kehittämis- ja tutkimustarpeista on lisääntynyt. Opiskelijoiden tekemät opinnäytteet ovat levinneet laajemmalle ja olleet työelämälle paremmin hyödyksi.

Lastensuojelun kehittämissyksikön kanssa toteutettu **koulutuksen kehittäminen** oli toteutunut erinomaisesti: yksikön edustaja on ollut aktiivisesti mukana suunnittelemassa koulutusta ja toteuttamassa seminaareja. Oppilaitokset olivat saaneet tietoa alueellisista koulutustarpeista sekä kontakteja alueen toimijoihin ja hyviin kouluttajiin.

”Ollaan kehitytty enemmän toimimaan yhteistyössä kentän kanssa. Yksikkö toimi hyvin koordinoijana ja suuntaajana!” h2

Yhteistyön vaikutuksena opiskelijoiden tekemiä prototyyppisiä oli kokeiltu ja monialainen yhteistyö oli lisääntynyt. Hyvän yhteistyön ja hyvien käytäntöjen toivottiin jatkuvan myös kehittämisverkostossa.

2.5 Sijaishuollon kehittämissyhteistyö

Sijaishuollon kehittämissyhteistyön tavoitteiden kysymyksiin vastasi 16 henkilöä. Osallistuminen sijaishuollon kehittämissyhtymän työskentelyyn arvioitiin melko tärkeäksi. Sen sijaan hankkeen konkreettiset toimet ja tuotokset kuten sijaishuollon yksityisten palveluiden valvonnan mallinnus Kaakkois-Suomen alueelle ja sen esittäminen Socomin kehittämissyhtymien ja lääninhallituksen edustajien muodostamalle ns. valvontaryhmälle

arvioitiin puolessa vastuksista erittäin tärkeiksi tai tärkeiksi. Loput vastauksista hajosivat tasaisesti melko tärkeän, ei ollenkaan tärkeän ja en osaa sanoa vastausten välillä.

2.6 Lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa

Tämän tavoitteen tuotokset liittyivät suurelta osin Lastensuojelun kehittämissyksikön verkkosivujen käytön hyödyntämiseen. Lastensuojelun kehittämissyksikön verkkosivujen opinnäytetöiden aihepankki (11) ja verkkosivuille kootut tutkimus ja kehittämisraportit (10) arvioitiin melko tärkeäksi lastensuojelun kehittämistyön kannalta. Verkkosivuille kootut hyvät ja toimivat käytännöt arvioitiin yli puolessa vastauksissa erittäin tärkeiksi tai tärkeiksi ja verkkosivujen lastensuojeluun liittyvä koulutustieto melko tärkeäksi. Perustyötä lähempänä oleva tieto hyvistä ja toimivista käytännöistä palveli myös verkkosivuilla parhaiten lastensuojelun kehittämistyötä.

Lisäksi hankkeen tuotoksina toteutettu Selvitys 1.1.2008 voimaan tulleen lastensuojelulain toimenpiteiden toteutumisesta Kaakkois-Suomen alueella arvioitiin 2/3 vastauksista erittäin tärkeäksi tai tärkeäksi. Vastanneista 2/3 arvioi hankkeen osallistumiset ja järjestelytehtävät eri seminaareissa tai koulutuspäivissä tärkeiksi tai melko tärkeäksi. Loput 1/3 vastauksista hajaantui En osaa sanoa ja ei ollenkaan vastauksiin. Vuonna 2010 järjestettävän Vaikuttavaa lastensuojelua -seminaarisarjan suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen arvioitiin kehittämistyön kannalta tärkeäksi.

2.7 Hankkeelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Vastaajia pyydettiin erikseen arvioimaan hankkeen kuuden päätavoitteen toteutumista/saavuttamista. Vastaajien määrä tässä osiossa romahti. Oliko helpompaa arvioida konkreettisia tuotoksia kuin hankkeen laajoja ja abstrakteja päätavoitteita? Kolmen päätavoitteen (tavoite 2. Lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen, tavoite 3. Erityisosaamisen kehittäminen, tavoite 6. Lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen kehittämissyksikön yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa) vastauksia oli 4-5 kappaletta eikä niistä voi esittää johtopäätöksiä. Hieman yli puolet eli 9-12 vastaajaa antoi arvionsa muista päätavoitteista seuraavasti:

Taulukko 2. Tavoitteiden toteutumisen arviointi

	erittäin hyvin	hyvin	tydyttävästi	ei ollenkaan	en osaa sanoa	Yhteensä
Tavoite 1: Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lastensuojelun kehittämistoiminta	0	2	4	3	0	9
Tavoite 5: Sijaishuollon kehittämistyö	3	5	1	0	0	9
Tavoite 4: Konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen	1	2	6	1	2	12

Mitä konkreettisempia ja lähempänä käytäntöä päätavoitteet tai niistä johdetut alatavoitteet ovat sitä helpompaa ja tuloksellisempaa on hankkeiden tavoitteiden mukaisten toimintojen, tuotosten ja tuloksellisuuden saavuttaminen sekä hankkeen seuranta ja arviointi.

2.8 Hankkeen tuotosten näkyminen osana perustyötä ja palvelujärjestelmää

Avokysymyksissä pyydettiin vastaajia kertomaan konkreettisia esimerkkejä, kuinka hankkeen tuotokset näkyvät osana perustyötä ja palvelujärjestelmää. Yksitoista vastaajaa seitsemästätoista vastasi kyseiseen kysymykseen. Viisi vastaajaa vastasi hankkeen järjestämien **koulutusten**, etenkin Lastensuojelutarpeen arviointikoulutuksen näkyvän ja olevan käytössä perustyössä. Koulutukset olivat lisänneen työntekijöiden tietotaitoa. Erityisosaaminen oli lisääntynyt, yhteiset työkäytännöt tehostuivat sekä asiakkaiden kuuleminen ja osallisuus lisääntyivät.

Viisi vastaaja mainitsi myös sijaishuollon kehittämisen näkyvän perustyössään. **Sijaishuollon kehittäminen** oli todettu haasteena kunnissa ja sen merkitys oli tiedostettu kuten sen kehittämistarpeet. Sijaishuollon valvontamalli näkyi osana perustyötä ja sijaishuollon valvontalomakkeita käytettiin työkaluna valvontakäynneillä. **Verkostomenetelmät, verkostopankkitoiminta** ja verkostojen tärkeyden korostaminen näkyivät osana perustyötä. **Seudulliset suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi** ja järjestämiseksi alueella mainittiin yhdessä vastauksessa hankkeen tuotokseksi, joka oli osana perustyötä ja palvelujärjestelmää:

”Ohjaus seudullisen lastensuojelusuunnitelman myötä oman kunnan suunnitelman laatimiseen: näky konkreettisesti siinä, miten etenemme kunnassa.” h5

Ammatillisen tiedon kerääminen, tallentaminen ja julkaisu nettisivulla mainittiin kolmessa vastauksessa näkyvän jonkin aikaa omassa palvelujärjestelmässä, mutta tiedon todettiin vanhenevan myös nopeasti.

Seudullinen lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari sai arvovaltaisia osallistujia, mutta sen vaikutukset eivät olleet näkyneet työssä. *”..jääkö vain tapahtumaksi ”h5*

Neljässä vastauksessa **mitkään hankkeen tuotokset eivät näkyneet osana perustyötä ja palvelujärjestelmää.**

” En huomannut pysyviä tuotoksia oman työn näkökulmasta.” h6 ”Hanke ei ole käytännön työssä näkynyt lainkaan.”h8 ”En osaa sanoa mikä olisi toisin ilman ko. hanketta..” h7

Hankkeen tulosten juurruttaminen käytännön työhön oli tapahtunut epätasaisesti. Vastauksissa hankkeen tuotosten siirtyminen ja juurtuminen näkyi koulutusten kautta henkilökunnan tietotaidon ja erityisosaamisen lisääntymisenä. Sijaishuollon valvontalomakkeet oli otettu käyttöön valvontakäynneille. Verkostopankkitoiminta oli myös otettu käyttöön lastensuojelun työkaluna. Seudulliset suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi olivat hankkeen loppuvaiheessa alueellisesti eri vaiheissa. Katso loppuraportti sivu 9. Osassa hankealuetta lastensuojelun seudullisten suunnitelmien juurruttaminen on siirtymässä hyväksyttäväksi kunnanvaltuustoihin ja osassa lastensuojelun seudullinen suunnitelma on vasta aloitusvaiheessa.

2.9 Hankkeen välittömät vaikutukset

Hankkeen välittömien vaikutusten arvioinnin avokysymykseen vastasi kymmenen. Hankkeen aikaansaamien tuotosten välittöminä vaikutuksina **oli saatu välineitä ja osaamista lastensuojelutyöhön** sekä:

"Laadukkaampaa asiakastyötä niin työntekijöiden kuin asiakkaidenkin kannalta." h1

"avohuollon lisääntyminen ja laitoshoidon väheneminen" h2

"Arvioinnin osaaminen työntekijöillä lisääntynyt." h3

"välittömät vaikutukset: oman kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma käynnisti prosessin eri hallinalojen kesken, lastensuojelu ei jäänyt yksin" h4

"vaikutuksena korostuu perustyon hyvän aloittamisen merkitys" h9

Kahdessa vastauksessa todettiin, että **vaikutuksia ei ole näkynyt tai niitä ei tiedetty.**

2.10 Lastensuojelun kehittämissyksikön merkitys lastensuojelun muuttuvassa toimintaympäristössä

Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakuntien alueiden toimintaympäristössä on tapahtunut suuria muutoksia hankkeen toiminta-ajalla. Hanketta aloitettaessa 2007 oli hankkeessa mukana 23 kuntaa ja hankkeen lopettaessa 2009 kuntia oli 17. Etelä-Karjalan Sosiaali- ja terveystieteiden keskus perustettiin vuoden 2009 alusta, ja sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon palvelujen tuotanto ja henkilöstö siirtyvät piirille vuoden 2010 alusta. Kuntien yhdistyminen ja Paras -hankkeen mukainen kunta- ja palvelurakennemuutos ovat ajoittuneet juuri Lastensuojelun kehittämissyksikön toimintakauteen. Kehittämistyön toteuttaminen toimintaympäristön ja rakenteiden suuressa muutosvaiheessa on haasteellista. Lisäksi kuntasektorin taloustilanne on muuttunut hankeajankautena. Lastensuojelun kehittämissyksikön merkitystä lastensuojelutyön muuttuvassa toimintaympäristössä arvioi 11 kyselyyn vastaajaa. Sen merkitystä arvioitiin pääasiassa kolmella tavalla. Sen koettiin olleen **lisävoimavara ja vahvistaneen yhteistä näkemystä**, tarjonneen **koulutusmahdollisuuksia** ja auttaneen näkemään **lastensuojelua laajemman yhteisön** kuin yhden kunnan asiana.

"se on ollut foorumi, jonka avulla yhteistä uutta näkemystä on vahvistettu" h1

"Suuren kuntayhdistymisen myllerryksessä kehittämissyksikkö on ollut lisävoimavara." h2

"Kehittämissyksiköllä tärkeä koordinaation tehtävä" h3

Nopeasti muuttuneen toimintaympäristön arvioitiin vaikuttaneen myös hankkeen toimintaan ja sen toteuttamiseen:

" on vaikea arvioida, kun työ muuttuu niin nopeasti. Jääkö hanke sittenkin vähän "torsoksi", puuttuiko panostusta vai vaikuttiko siihen, ettei millään taholla ole aikaa paneutua mihinkään asiaan kunnolla. Taloudellinen tilanne on myös kahlinnut visiointia ja innovaatioita." h 4

"Kouvolan seudulla kunta- ja palvelurakennemuutos jätti kaiken alleen - kehittämissyksikkö ei juurikaan päässyt toimimaan seudulla" h9

Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä lastensuojelun kehittämissyksikön merkitys lastensuojelun kehittämiseksi purkautui myös **pettymyksenä hankkeen toimintaa kohtaan**. Odotukset ja toiveet eivät olleet toteutuneet tai hankkeella ei koettu olleen vaikutusta.

"Olen monien muiden lailla (asiasta on keskusteltu paljon) pettynyt kehittämissyksikön toimintaan. Työntekijät yrittivät varmaan ja notkuivat monessa mukana, mutta mielestäni

yksikkö ei löytänyt omaa jujuansa eikä sen asema kirkastunut kentälle. Tuntui, että se kulki jo tallatuilla poluilla.” h6

”Odotukset taisivat olla suuremmat, työntekijöiden työpanoksen vei liikaa uuden hankkeen suunnittelu. Toisaalta sekin oli tehtävä ja työ tavallaan jatkuu sitä kautta.” h11

”Toivoin paljon enemmän.” h5

Hankesuunnitelmaa varten oli tehty kysely lastensuojelun- ja perhetyön henkilöstölle ja muille lastensuojelun toimijoille, mitä kehittämisyksiköltä toivottiin. (Hankesuunnitelma 2007 s. 11-12). Myös hankkeen aikana aloitus- että lopetusvaiheeseen siirryttäessä oli tehty kyselyt hankekuntien tarpeista ja toiveista ja kuntakerrosten yhteydessä käsitelty esitettyjä asioita. Alkuvaiheen tarpeita olivat ”Uuden lastensuojelulain soveltava koulutus, verkostopankin koordinointi, lastensuojeluhankkeiden koordinointi sekä apua lastensuojelun suunnitelmien laatimisessa. Lisäksi esitettiin tarve seudullisten käytäntöjen eteenpäin viemisestä, alueellisista linjauksista, työryhmien perustamisesta sekä linkistä valtakunnalliseen kehitykseen” (Katso Loppuraportti s 6-7.) sekä huomioida maahanmuuttajalasten ja -perheiden erityisyys, ennaltaehkäisevän työn määrittely sekä työkäytäntöjen ja -menetelmien kehittäminen. Väliraporttivaiheessa ainoastaan lastensuojelun edunvalvonnan asiassa hanke ei ollut edennyt. (emt.)Tarvekartoitusten pohjalta ohjausryhmä on hyväksynyt hankkeen toteutussuunnitelman. Toteutussuunnitelmaa on seurattu ja tarkennettu ohjausryhmässä. Silti oli jäänyt toiveita ja odotuksia jotka olivat jääneet toteutumatta.

YHTEENVETO:

Tärkeimmät tuotokset: - Lastensuojelun tarpeen selvitys -koulutukset ja lastensuojelulain soveltavat koulutukset, - Verkostopankki ja verkostokonsulttitoiminta, - Sijaishuollon yksityisten palveluiden valvonnan mallinnus ja sen esittäminen ns. valvontaryhmälle, - Verkkosivuille kootut hyvät ja toimivat käytännöt, - Seudullisten lastensuojelun moniammatillisten työryhmien toiminta, - Selvitys lastensuojelulain toimenpiteiden toteutumisesta Kaakkois-Suomen alueella (Vähintään 2/3 vastaajaa piti tuotosta erittäin tärkeänä tai tärkeänä alueen lastensuojelun kehittämistyön kannalta)

Juurtuminen: - Koulutukset ja erityisosaamisen lisääntyminen, - Sijaishuollon valvontamalli ja valvontalomakkeet, - Verkostomenetelmät, verkostopankkitoiminta, - Seudulliset suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, - Ammatillisen tiedon kerääminen nettisivuille

Vaikutukset: - Välineitä ja osaamista lastensuojelutyöhön, - Laadukkaampaa asiakastyötä, - Avohuollon lisääntyminen ja laitoshoidon väheneminen, - Arvioinnin osaaminen työntekijöillä lisääntynyt, - Kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma käynnisti yhteistyöprosessin eri hallinalojen kesken, - Perustyön hyvän aloittamisen merkitys

Havainnot: Tuotokset, jotka liittyivät konkreettisesti lastensuojelun perustyöhön, arvioitiin parhaiksi. Selvityksiä, kyselyjä, tapahtumien järjestämisistä ei koettu kehittämistyössä merkittäviksi toiminnoiksi. Osassa tuotoksista 4-5 vastaajaa oli kokenut hankkeen olleen Ei ollenkaan merkittäviä. Avokysymysten vastaukset tukivat samaa havaintoa. Noin yksi kolmasosa vastanneista ei ollut havainnut tuotosten siirtymistä palvelujärjestelmään eikä havainnut välittömiä vaikutuksia. Osassa tuotoksia Ei osaa sanoa - vastausten osuus oli suuri. Kyse oli paikallisista tapahtumista. Oliko tieto levinnyt tai vastaanotettu laajemmin hankealueella? Osa kahden maakunnan alueen vastaajista oli saanut kehittämisyksiköltä välineitä lastensuojelun kehittämistyöhön ja osa ei. Toimintojen juurtuminen oli epätasaista. Avovastauksissa suurimpana syynä asiaan esitettiin samaan aikaan olleet suuret kunta- ja palvelurakenteen muutokset.

3 KEHITTÄMISYKSIKÖTOIMINTAMALLIN ARVIOINTI

Lastensuojelun kehittäminen alueellisena yhteistyönä on Valtioneuvoston periaatepäätösssosiaalialan turvaamiseksi (2003) ja Sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpanosuunnitelmassa(2003) kirjattu kuinka erityisen hoivan ja tuen turvaamiseksi sen tarpeessa oleville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen luodaan lasten psykososiaalisia palveluja ja lastensuojelua koskeva alueellisesti koordinoitu palvelukokonaisuus vahvistamalla seudullista ja maakunnallista yhteistyötä. (Valtioneuvoston periaatepäätösssosiaalialan turvaamiseksi 2003, 7). Lastensuojelun kehittämissyksiköt alkoivat toteuttaa sille annettuja tehtäviä. STAKES:in alainen Kehittämissyksiköiden työryhmä konkretisoi Sosiaalialan kehittämissyksiköiden kriteerit, jotka jakautuivat rakenteellisiin kriteereihin, alueellisuuden/seudullisuuden kriteereihin, toiminnan kriteereihin: osaamisen jakaminen, kehittämistyö ja tutkimus. (Kehittämissyksiköiden työryhmä 28.2.2006). Arvioinnin toisessa osuudessa pyydettiin vastaajia arvioimaan kehittämissyksikötoimintamallia Kehittämissyksiköiden työryhmän laatimien toiminnan esimerkkien pohjalta.

3.1 Rakenteelliset kriteerit

Kyselyssä pyydettiin arvioimaan kuinka lastensuojelun kehittämissyksikkö oli toteuttanut sen toiminnalle asetettuja kriteereitä. Kaikki kyselyyn vastanneet 17 vastaajaa vastasivat kyselyn osioon.

Kehittämissyksiköllä arvioitiin olleen tyydyttävästi **toimivia yhteistyörakenteita sekä kehittämiseen että tiedon jakamiseen alueella sekä aika-, henkilöstö- ja osaamisresurssia tutkimus- ja kehittämistoiminnan ylläpitämiseksi**. Arvioijien (yli 2/3 osaa vastaajista) mielestä **kunnat olivat tehneet päätökset kehittämissyksikötoiminnan rahoituksesta ja taloudenhoitoa oli seurattu yhteisesti joko hyvin tai erittäin hyvin**. Arvioitaessa kuinka **rahoituspohja oli turvannut pitkäjänteisen kehittämisen**, vastaukset hajaantuivat. Kuusi vastaajaa arvioi rahoituspohjan turvanneen pitkäjänteisen kehittämisen erittäin hyvin tai hyvin, viisi tyydyttävästi, yksi ei ollenkaan ja viisi ei osannut sanoa asiaan arviotaan. Yli puolet vastaajista arvioi, että kehittämissyksikössä on ymmärretty hyvin **kehittämisen asiantuntijatyön ja alueiden johtamistyön vaatimukset ja erot**. Kysymykseen kuinka **yksikön toimintasuunnitelma on linjannut kehittämistyötä** kuusi vastaajaa arvioi sen toteutuneen hyvin, viisi tyydyttävästi ja kuusi vastaajaa ei osannut antaa arviota asiaan.

3.2 Alueellisuuden ja seudullisuuden kriteerit

Kehittämissyksikön alueellisen / seudullisen **verkostoitumisen arvioitiin pohjautuneen jatkuvaan vuorovaikutukseen** pääosin tyydyttävästi ja hyvin. Samoin arvioitiin seudun **kuntien sitoutuneen yksikön toimintaan työntekijöiden työpanoksella ja rahoituksella**. Yhteistyötahojen arvioitiin olleen hyvin mukana toiminnan toteutuksessa sekä yksikön ohjausryhmässä.

Alueellisuuden ja seudullisuuden kriteereistä hanke oli onnistunut huonoiten vastaajien mielestä **viemään kehittämistyöntuloksia alueelle systemaattisesti, näkymään alueella ja mallintamaan ja kehittämään seudullisia asiakasprosesseja**. Myös **alueen / seudun tarpeet ovat näkyneet yksikön toiminnassa huonoiten**.

Moniammatillisten verkostojen luomista, niiden tuottamia yhteisiä linjauksia ja priorisointeja koskevissa vastauksissa oli hajontaa myös Erittäin hyvin ja En osaa sanoa -vastauksien suuntaan.

Taulukko 3. Alueellisuuden ja seudullisuuden kriteereitä

	erittäin hyvin	hyvin	tydyttävästi	ei ollenkaan	en osaa sanoa
Kehittämistyön tuloksia on viety alueelle systemaattisesti; keinot ja rakenteet ovat olemassa. (yht: 17)	0	3	8	4	2
Yksikkö on näkynyt alueella.(yht: 17)	0	3	8	4	2
Alueen / seudun tarpeet ovat näkyneet yksikön toiminnassa. (yht: 17)	0	4	7	5	1
Yksikkö on mallintanut ja kehittänyt seudullisia asiakasprosesseja. (yht: 17)	0	4	5	5	3
Yksikkö on luonut moniammatillisia verkostoja. (yht: 17)	2	3	5	4	3
Moniammatilliset verkostot ovat tuottaneet yhteisiä linjauksia ja priorisointeja. (yht: 17)	2	2	5	4	4

3.3 Osaamisen jakaminen, kehittämistyön ja tutkimuksen kriteerit

Arvioitaessa **kuinka yksikön kehittämistuotoksia on jaettu koulutuksissa ja kuinka yksikkö oli toiminut koulutustarpeen tunnistajana ja aloitteentekijänä** painottuivat vastaukset hyvin (6) tai tyydyttävästi (5 ja 7) vaihtoehtoihin. Erittäin hyvin tai Ei ollenkaan -vastauksia oli tasaisesti 2. En osaa sanoa vastausten osuus oli pieni 1-2 vastaajaa. Muissa osaamisen jakamisen, kehittämistyön ja tutkimuskriteerien väittämistä oli yksi yhteinen piirre: En osaa sanoa vastaajien suuri osuus. Se oli muiden väittämien osalta vähintään 1/3 vastaajista. Melkein puolet **käytännön opetuksen ja sen ohjaamisen kehittämistä kehittämissyksikössä** väittämän vastaajista ei pystynyt antamaan vastausta. Ne, jotka olivat tienneet asiasta, olivat arvioineet se toteutuneen hyvin tai tyydyttävästi. Vastaavan suuntainen tieto oli jo aiemmin Sosionomi (AMK) -opiskelijoiden harjoittelun ja projektitöiden ohjauksiin sekä koulusosionomi- harjoittelun suunnitteluun osallistumiseen liittyen. Tieto kehittämissyksikön toteuttamista osaamisen jakamisesta, kehittämistyön ja tutkimukseen liittyvistä toiminnoista on siirtynyt tai tiedotettu alueelle heikosti.

Osaamisen jakamisen, kehittämistyön ja tutkimuksen kriteereistä parhaiten arvioitiin **kehittämissyksikön tehneen yhteistyötä eri tutkimustahojen kesken** joko hyvin(8) tai erittäin hyvin (2 vastaajaa) ja että oppilaitosyhteistyö oli tuottanut yksikköön ajankohtaista tutkimustietoa (3 erittäin hyvin, 5 hyvin). Molemmissa en osaa sanoa vastaajien osuus oli 1/3 vastaajista.

Kokeneiden **työntekijöiden osaamista on tunnistettu ja jaettu suunnitelmallisesti, yksikkö on turvannut vertaistuen saannin mm. työkokousten avulla ja alueelle on luotu konsultointirakenne** - väittämässä vastaukset painottuivat, selvästi joko tyydyttävästi/ei ollenkaan tai en osaa sanoa vastauksiin. Erittäin hyvin tai hyvin vastauksia oli edellä ollessa väittämässä kussakin yhteensä 4.

Yksikön arvioitiin **suunnitelleen, toteuttaneen ja arvioineen kehittämisprosesseja** tyydyttävästi tai sitä ei osattu antaa mielipidettä. Kaksi vastaajaa arvioin niiden toteutuneen hyvin ja kaksi erittäin hyvin. **Kehittämisprosessien tavoitteet ja toimintatapa oli sovittu, niitä oli seurattu ja arvioitu** hyvin (7) tyydyttävästi (2) tai ei ollenkaan (3) lisäksi viisi vastaajaa ei osannut sanoa vastaustaan.

Yksikkö on **tukenut seudun muiden toimijoiden kehittämisprosessien suunnittelua, toteuttamista ja arviointia ja kehittämisyksikkö on välittänyt mahdollisuuden osallistua käytännön tutkimukseen** alueen eri toimijoille: vastaukset jakautuivat melko tasan erittäin hyvin/hyvin ja tyydyttävästi/ ei ollenkaan ja en osaa sanoa vastausten välille.

Kehittäminen ja tutkimus ovat kytkeytyneet alueellisiin suunnitelmiin väittämään, vastaukset painottuivat hyvin/tyydyttävästi ja En osaa sanoa kohtiin.

3.4 Mikä kehittämisyksikön toimintamallista on toiminut / ei ole toiminut

Arvioinnissa kartoitettiin avokysymyksen kehittämisyksikkötoimintamallissa ollutta hyvää, joka tulisi siirtää uuden kehittämisverkoston toimintaan (9 vastausta). Samoin pyydettiin omista vastauksistaan tuomaan esiin tekijät, jotka ovat parhaiten palvelleet käytännön asiakastyön kehittymistä (9 vastausta) sekä ne tekijät, jotka ovat olleet heikosti toimivia, joita ei tule siirtää uuden kehittämisverkoston toimintaan (10 vastausta).

Uuteen kehittämisverkostoon tulisi entisestä toiminnasta siirtää yhteistyöhön ja verkostotoimintaan liittyviä asioita: hyvän ja toimivan yhteistyön edellytysten luominen, yleinen keskustelu ja toimintamallien erojen tunnistaminen, verkostopankki ja olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen. Työntekijöiden aktiivinen liikkuminen koko toiminta-alueella ja toiminnan jatkuvuus mainittiin tärkeänä.

*” Laaja tietous. Pystytään perusteellisesti keskittymään asiaan. Se on nykykiireessä arvaamattoman suuri asia.”*h8

Kehittämisyksikön toimintamallissa oli parhaiten palvellut käytännön asiakastyön kehittymistä lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun kehittäminen ja konsultointi. Konkreettisia toiminnoista jälleen mainittiin kolmessa vastauksessa lastensuojelulakiin liittyneet koulutukset ja lastensuojelun selvitys- ja alkuarviointiin liittyvät koulutukset.

”En tiedä varsinaisesta toimintamallista, miten se on palvellut. Lakikoulutukset ja lastensuojelun selvitys-/alkuarviointikoulutukset ovat käsitykseni mukaan palvellut käytännön asiakastyön kehittymistä.” h8

Myös perustyöntekijöiden perehdyttäminen ja kouluttaminen, kerätyn tietouden jakaminen ja yhteistyön tekemisen kautta saatu uusi tieto ja osaaminen mainittiin parhaiten palvelleen käytännön asiakastyön kehittymistä. Yhdessä vastauksessa todettiin, ettei löydy mitään joka olisi palvellut käytännön asiakastyön kehittymistä.

Kehittämisyksikön toimintamallissa heikosti toimivaa, jota ei tule siirtää tulevaan kehittämisverkoston toimintaan vastauksien sisällöt liittyivät seuraaviin pääteemoihin: heikko kytkeytyminen käytännön sosiaalityöhön, näkymättömyys kentällä, tavoitteiden ja

toimintojen epäselkeys, kehittämistyön roolien epäselvyys, hidas reagoiminen toimintaympäristön muutoksiin.

Kuusi vastaajaa toi esiin eri tavoin toiminnan **riittämättömän kytkeytymisen käytännön sosiaalityöhön kunnissa**. Toiminnan toivottiin olevan aina vaan konkreettisempaa, lähempänä arjen työkäytäntöjä ja konkreettisten työmuotojen kehittämisen olevan etusijalla kehittämisverkoston toiminnassa.

”En tiedä mistä johtuu, mutta kehittämissyksikkö elää omaa elämäänsä ja lastensuojelutyöntekijät omaansa. Olisin toivonut enemmän paneutumista ruohonjuuritason työn prosesseihin, ongelmiin ja kehittämistarpeisiin niissä. Kun tällä maantieteellisesti laajalla alueella on todellakin joka kunnassa ihan erilaiset käytännöt, olisin toivonut vertailua ja hyvien käytäntöjen esiin nostamista. Muuten kehittämistoiminta ei hyödytä ainakaan sosiaalityöntekijöitä..” h7

Hanketyöntekijöiden toivottiin jalkautuvan kentälle. Kuntien todettiin olevan eri asemissa, etenkin pienten kuntien lastensuojelun tarve tulla kohdatuksi kehittämishankkeissa tulisi huomioida erityisesti.

”..jalkautuminen - on tärkeä tavata monenlaisia toimijoita erilaisissa kunnissa: suurilla kunnilla on aivan erilaiset mahdollisuudet toimia esim. kehittämishankkeessa kuin pienillä.”h4

Kehittämisverkoston **tavoitteiden ja toimintojen selkeyttä ja näkyvyyttä** toivottiin neljässä vastauksessa. Toivottiin tavoitteellista, tarkkarajaista ja ennalta sovittua toimintaa. Tämä liittyy osaltaan edellä kuvattuun tarpeeseen kytkeä kehittämisverkoston toiminta tiiviimmin ja konkreettisemmin käytännön lastensuojelun työhön, mutta toisaalta vastauksissa tuli ilmi, että kehittämissyksikön **toiminnassa ollutta epäselvyyttä ja epätarkkuutta tai toiminnan näkymättömyyttä** ei toivottu siirtyvän uuteen kehittämisverkostoon. Uudessa toiminnassa toivottiin olevan näkyvyyttä ja parempaa tiedottamista.

”epäselvyys, epätarkkuus toiminnoissa. Kehittämisverkoston työ tulee mielestäni olla tarkkarajaista, tavoitteellista ja ennalta sovittua.”h3

”Yksikön työnäky ja tehtävä ei ole välittynyt kentälle. Onko kyse siitä, että näky on ollut epäselvä vai tiedotuksen heikkoudesta?” h6

”Kehittämissyksikkö ollut melko näkymätön. Työ jäänyt hämäräksi ja antanut itsestään epämääräisen kuvan.” h5

Kehittämistyönroolit kunnan omana kehittämistyönä ja kehittämissyksikön toimintana toivottiin selkeytyvän kehittämisverkostossa. Lisäksi mainittiin kehittämistyöntekijöiden sijoittamisen kahdelle eri paikkakunnalle, maantieteellisesti kauas toisistaan vaikuttaneen siihen, että yhteistä aikaa oli ollut vaikea järjestää.

”Käytännön työntekijänä kuulostanut, että varsin paljon mennyt aikaa maakuntien väliseen kiistelyyn - onko lapsen ääni kuulunut rakenteita luotaessa. Ei aina ole tunnistettu, mikä toiminta on ja tuleekin olla osa kunnan omaa (kehittämisen)prosessia ja mitä tehtäviä voi ulkoistaa "ulkopuolisille kehittäjille" h2

Toimintaympäristön nopeat muutokset toivottiin otettavan paremmin huomioon uudessa kehittämisverkostossa. Toimintaympäristö muuttuu niin nopeasti, että hankesuunnitteluvaiheessa asetetut tavoitteet vaativat päivitystä useampaan otteeseen useampivuotisissa hankkeissa.

”ajankuvan nopeat muutokset otettava enemmän huomioon.” h.4

4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Lastensuojelun kehittämysyksikkö on toiminut alueella etenkin koulutusten osalta tiedon jakajan ja välittäjän roolissa. Kehittämysyksikön järjestämät koulutukset arvioitiinkin parhaimmiksi hankkeen tuotoksiksi. Myös muut konkreettista lastensuojelun työtä lähellä olleet tuotokset arvioitiin parhaiksi alueen lastensuojelun kehittämistyön kannalta. Ne näkyivät ja olivat juurtuneet parhaiten osaksi perustyötä. Niillä havaittiin myös välittömiä vaikutuksia. Seudulliset suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi olivat osassa hankealuetta siirtymässä kunnista valtuustoihin päätettäväksi ja osissa työ oli lähtemässä käyntiin. Tuotosten juurtuminen oli tapahtunut epätasaisesti suurella hankealueella. Osa kahden maakunnan alueen vastaajista oli saanut kehittämysyksiköltä välineitä lastensuojelun kehittämistyöhön ja osa ei. Vastauksissa suurimpana syynä asiaan esitettiin samaan aikaan olleet suuret kunta- ja palvelurakenteen muutokset. Myös kuntien taloudellinen tilanne muuttui hankeaikana. Alueiden sitoutuminen ja mahdollisuudet kehittämistyöhön vaihtelivat.

”Näin jälkeensä ajatellun meidän olisi pitänyt ymmärtää tarkistaa ja tarvittaessa muuttaa kehyn toimintasuunnitelmaa vastaamaan paremmin kuntien tarpeisiin tilanteessa, jossa kahdella seutukunnalla oli menossa merkittäviä rakenteellisia muutoksia ja jolloin asiakastyön kehittäminen jäi organisaatioiden suunnittelun jalkoihin. Tähän työhön kehittämysyksikköä ei edes ymmärretty kytkeä ja se jätettiin tavallaan yksin.” h8

Toimintaympäristön nopeat muutokset vaikuttavat ajallisesti rajattuun kehittämistyöhön. Olisiko hankkeen kuutta suurta päätavoitetta voitu rajata muutamaan konkreettisemmin toteutettavaan pää- tai alatavoitteeseen? Kehittämistyöhön tarvittavan ajan löytäminen on haasteellista. Perustehtävän lisäksi toimintaympäristön suuret muutokset vaativat oman suunnitteluajankansa. Kehittämistyön roolien selkeytys, mikä kuuluu kuntien vastuulle ja mikä ulkopuolisen kehittämistoiminnan vastuulle, voisi osaltaan edistää kehittämistyön etenemistä. Hankkeen sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen ja hankkeen näkyvyys vaatii oman suunnitelman ja rakenteen, kun hankealue on maantieteellisesti näin laaja. Laajalla hankealueella alueelliset kehittämistarpeet vaihtelevat. Yhtä kaikille sopivaa kehittämiskohdetta voi olla vaikea löytää. Hankkeen päätoiminnot: uuteen lastensuojelulakiin liittyvät koulutukset, lastensuojelun tarpeen selvitykseen liittyvät koulutukset, verkostopankkitoiminta, seudulliset lastensuojelun moniammatilliset työryhmät ja seudulliset suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ovat ajankohtaisuudellaan parhaiten palvelleet alueen yhteistä lastensuojelun kehittämistarvetta.

Juuri alkavassa Kaakkois-Suomen Lapsen ääni -hankkeessa lasten ja nuorten kanssa työskentelevien työn kehittämistä jatketaan kolmessa alueellisessa osapilotissa: Etelä-Kymenlaakson perhepalveluverkosto pilotissa, Kouvolan perhepalvelupilotissa ja Rajan lapset ja nuoret – Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöpiirin pilotissa ja lisäksi Kaakkois-Suomen lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämisverkostossa. Uudessa

kehittämisrakenteessa on mahdollisuudet paneutua enemmän paikallisiin kehittämistarpeisiin. Alueet ovat rajalliset ja kehittämistoiminta kiinnittyy alueen kehittämistarpeisiin. Kehittämisverkostossa työntekijöiden määrä lisääntyy kehittämissyksikön kahdesta työntekijästä neljään, joten kunkin maakunnan alueella toimii jatkossa kaksi kehittämisverkoston työntekijää. Kehittämissyksikön toiminnasta etenkin verkostopankin, moniammatillisten työryhmien toimintaa ja seudullisten lastensuojelun suunnitelmien käyttöönottoa ja vaikutusten seuranta on hyvä jatkaa kehittämisverkostossa.

LÄHTEET:

(http://socom.fi/hankkeet/h_lastensuojelu_lskehy.html)

Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö, Hankehakemus 2007 Hakemus valtionavustuksen saamiseksi.

Hankesuunnitelma Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö 22.1.2007

Eija Vikman, Paula Ylönen. Kaakkois-Suomen Lastensuojelun kehittämissyksikkö -hanke toiminta 3.9.2007 – 31.12.2008

Eija Vikman, Paula Ylönen, Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö -hanke 2007- 2009 Loppuraportti -luonnos.

Valtioneuvoston periaatepäätös sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö. Esitteitä 2003:5

Sosiaalialan kehittämishanke. Toimeenpanosuunnitelma. Sosiaali- ja terveysministeriö. Monisteita 2003:20

LIITTEET:

Liite 1 Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö -hankeen arviointikysely:

Olen osallistunut hankkeen toimintaan:(jos olet ollut useammassa roolissa, valitse se, jossa olet toiminut aktiivisimmin)

- Ohjausryhmän jäsenenä/ varajäsenenä

- Lastensuojelun esimiehenä

- Muu toiminta. Mikä _____

A) Lastensuojelun kehittämissyksikön substanssi: tuotokset/toiminnan ja vaikutusten arviointi:

1)Arvioi, kuinka merkittäviä seuraavat hankkeessa toteutetut toiminnot ja tuotokset ovat (alueesi) lastensuojelun kehittämisen kannalta.

TAVOITE 1 Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lasten-suojelun kehittämistoiminta	erittäin tärkeä	tärkeä	melko tärkeä	ei ollenkaan tärkeä	en osaa sanoa
Seudulliset suunnitelmat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi alueella					
Kehittämissyksikön toiminta seudullisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi tarkoitettujen suunnitelmien laatimisprosessissa					
Osallistuminen lastensuojelun suunnitelmien laatimista käsittelevän koulutuksen suunnitteluun, järjestämiseen ja työpajojen vetämiseen					
Seudulliset lastensuojelun moniammatilliset työryhmät					
Kehittämissyksikön toiminnan merkitys lastensuojelulle muuttuvassa toimintaympäristössä					
TAVOITE 2 Lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen	erittäin tärkeä	tärkeä	melko tärkeä	ei ollenkaan tärkeä	en osaa sanoa
Alueen lastensuojelunkäytäntöjen kartoitus					
Alueellisten ja seudullisten kehittämissuunnitelmien toiminta					
TAVOITE 3 Erityisosaamisen kehittäminen	erittäin tärkeä	tärkeä	melko tärkeä	ei ollenkaan tärkeä	en osaa sanoa
Verkostopankkitoiminnan haltuunotto, ylläpitäminen					
Verkostopankin toimijoiden kokoontumiset					
Verkostopankin toimijoiden tilaukset ja niiden välittäminen					
Esitteet verkostokonsultti- ja läheiseuvonpitotoiminnasta					
THL:n Verkostokonsultti -koulutustavan tuominen alueelle ja paikallisen koulutuksen järjestäminen ja opintopiirit toiminta					

Selvitys verkostotyön menetelmistä ja verkostotyöstä Kaakkois-Suomessa					
Kysely verkostotyön menetelmien tuntemisesta, käytöstä ja menetelmistä					
Lastensuojelun tarpeen selvitys -koulutukset					
Lastensuojelulain soveltavat koulutukset					
Perheväkivaltaa kohdanneiden lasten ryhmän (Imatra) suunnittelu ja käynnistämiskokouksen (osallistuminen)					
Lapsi ja väkivalta –seminaarin suunnittelu ja työryhmän vetäminen					
TAVOITE 4 Lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen kehittämissyksikön yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa	erittäin tärkeä	tärkeä	melko tärkeä	ei ollenkaan tärkeä	en osaa sanoa
Sosionomi(AMK) -opiskelijan harjoittelujen ja projektitöiden ohjaukset					
Ylemmän AMK- koulutuksen, Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen suuntautumsvaihtoehto - koulutuksen suunnitteluun osallistuminen					
Koulusosionomi -harjoittelun suunnitteluun osallistuminen					
Hyvien käytäntöjen välittäminen hankkeiden kesken					
Hanketietojen siirto kehittämissyksikön verkkosivulle					
Suoritettu järjestökysely: Järjestöjen anti ja mahdollisuudet lastensuojelun avoimuuden turvaamisessa					
Socomin hankerekisteriin täydennetty lastensuojelun hankkeet					
TAVOITE 5 Sijaishuollon kehittämissyhteistyö	erittäin tärkeä	tärkeä	melko tärkeä	ei ollenkaan tärkeä	en osaa sanoa
Osallistuminen sijaishuollon kehittämistyöryhmän työskentelyyn					
Sijaishuollon yksityisten palveluiden valvonnan mallinnus Kaakkois-Suomen alueelle yhdessä Sijaishuollon kehittämissyksikön ja sen sijaishuollon kehittämissyöryhmän kanssa					
Sijaishuollon yksityisten palveluiden valvonnan mallinnuksen esittäminen Socomin kehittämissyksiköiden ja lääninhallituksen edustajien muodostamalle ns. valvonta -työryhmälle					
TAVOITE 6 Konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen	erittäin tärkeä	tärkeä	melko tärkeä	ei ollenkaan tärkeä	en osaa sanoa
Lastensuojelun kehittämissyksikön verkkosivujen opinnäytetöiden aihepankki, opinnäytepankki					
Verkkosivuille kootut tutkimus- ja kehittämissyöryhmät					
Verkkosivuille kootut hyvät ja toimivat käytännöt					
Verkkosivujen lastensuojeluun liittyvä koulutustieto					
Selvitys 1.1.2008 voimaan tullleen lastensuojelulain toimenpiteiden toteutumisesta Kaakkois-Suomen alueella					
Osallistuminen Kaakkois-Suomen Lastensuojelun laatupäiviin ja sen järjestelytehtävät (Lappeenranta)					
Lasten ja nuorten seudullisen hyvinvointiseminaarin järjestelytehtävät (Hamina)					
Vuonna 2010 Vaikuttavaa lastensuojelua -seminaarisarjan suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen					

2) Arvioi kuinka seuraavat hankkeen tavoitteet mielestäsi saavutettiin/toteutuivat.

	erittäin hyvin	hyvin	tydyttävästi	ei ollenkaan	EOS
1. Suunnitelmallinen kaakkoissuomalainen lasten-suojelun kehittämistoiminta					
2. Lastensuojelun palvelurakenteen jäsentäminen sekä asiakasprosessien ja työmenetelmien kehittäminen					
3. Erityisosaamisen kehittäminen					
4. Lastensuojelun oppimisympäristöjen luominen kehittämissyksikön yhteistyössä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa					
5. Sijaishuollon kehittämissyhteistyö					
6. Konsultointi- ja yhteistyökäytäntöjen luominen					

3) Kuinka hankkeen tuokset näkyvät osana perustyötä ja palvelujärjestelmää? Valitse mielestäsi neljä tärkeintä tuotosta. Mainitse konkreettiset esimerkit kuinka ne näkyvät/toimivat perustyössä/palvelujärjestelmässä?

4) Mitä välittömiä vaikutuksia aikaan saaduilla tuoksilla ja toiminnalla on havaittavissa? (Vammaistyön palvelurakenne/asiakas)

5) Mikä merkitys Lastensuojelun kehittämissyksiköllä on ollut lastensuojelutyölle muuttuvassa toimintaympäristössä?

B) Kehittämissyksikkötoimintamallin arviointi Sosiaalialan kehittämissyksiköille valtakunnallisesti asetettujen kriteerien pohjalta.

6)Arvioi kuinka Lastensuojelun kehittämissyksikkö on toteuttanut sen toiminnalle asetettuja valtakunnallisia kriteereitä?

Rakenteelliset kriteerit	erittäin hyvin	hyvin	tydyttävästi	ei ollenkaan	en osaa sanoa
Kehittämissyksiköllä on ollut toimivia yhteistyörakenteita sekä kehittämiseen että tiedon jakamiseen alueella.					

Yksikössä on ollut riittävästi aika-, henkilöstö- ja osaamisresursseja tutkimus- ja kehittämistoiminnan ylläpitämiseksi.					
Kunnat ovat tehneet päätökset rahoituksesta.					
Taloudenhoitoa on seurattu yhteisesti.					
Rahoituspohja on turvannut pitkäjänteisen kehittämisen.					
Kehittämissyksikössä on ymmärretty kehittämisen asiantuntijatyön ja alueiden johtamistyön vaatimukset ja erot.					
Yksikön toimintasuunnitelma on linjannut kehittämistyötä.					
Alueellisuuden ja seudullisuuden kriteerit	erittäin hyvin	hyvin	tydyttävästi	ei ollenkaan	en osaa sanoa
Alueellinen / seudullinen verkostoituminen on pohjautunut jatkuvaan vuorovaikutukseen.					
Alueen/ seudun kunnat ovat sitoutuneet yksikön toimintaan työntekijöiden työpanoksella ja / tai rahoituksella.					
Yhteistyötahot ovat olleet mukana toiminnan toteuttamisessa sekä yksikön ohjausryhmässä.					
Kehittämistyön tuloksia on viety alueelle systemaattisesti; keinot ja rakenteet ovat olemassa.					
Yksikkö on näkynyt alueella.					
Alueen / seudun tarpeet ovat näkyneet yksikön toiminnassa.					
Yksikkö on mallintanut ja kehittänyt seudullisia asiakasprosesseja.					
Yksikkö on luonut moniammatillisia verkostoja.					
Moniammatilliset verkostot ovat tuottaneet yhteisiä linjauksia ja priorisointeja.					
Osaamisen jakaminen, kehittämistyön ja tutkimuksen kriteerit	erittäin hyvin	hyvin	tydyttävästi	ei ollenkaan	en osaa sanoa
Yksikön kehittämistuotoksia on jaettu koulutuksissa.					
Yksikkö on toiminut koulutustarpeen tunnistajana ja aloitteentekijänä.					
Oppilaitosyhteistyö on tuonut yksikköön ajankohtaista tutkimustietoa.					
Kokeneiden työntekijöiden osaamista on tunnistettu ja jaettu suunnitelmallisesti.					
Yksikkö on turvannut vertaistuen saannin mm. työkokousten avulla.					
Alueelle on luotu konsultointirakenne.					
Käytännön opetusta ja sen ohjaamista on kehitetty kehittämissyksikössä.					
Yksikkö on suunnitellut, toteuttanut ja arvioinut kehittämisprosesseja.					
Yksikkö on tukenut seudun muiden toimijoiden kehittämisprosessien suunnittelua, toteuttamista ja arviointia.					
Kehittämisprosessien tavoitteet ja toimintatapa on sovittu, niitä on seurattu ja arvioitu.					
Kehittäminen ja tutkimus ovat kytkeytyneet alueellisiin suunnitelmiin.					
Kehittämissyksikkö on tehnyt yhteistyötä eri tutkimustahojen kanssa.					
Kehittämissyksikkö on välittänyt mahdollisuuden osallistua käytännön tutkimukseen alueen eri toimijoille.					

- 7) Mikä kehittämissyksikön toimintamallissa on ollut hyvää ja siirrettävissä tulevaan kehittämisverkoston toimintaan?
8) Mikä kehittämissyksikön toimintamallissa on parhaiten palvellut käytännön asiakastyön kehittymistä?
9) Mikä kehittämissyksikön toimintamallissa on ollut heikosti toimivaa, jota ei tule siirtää tulevaan kehittämisverkoston toimintaan?

Liite 2 Oppilaitoskysely:

Kaakkois-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö -hankkeen oppilaitosyhteistyön arviointikysely

- 1) Arvioi Lastensuojelun kehittämissyksikön kanssa toteutettua harjoittelutoimintaa.
a) Kuinka yhteistyö on toteutunut?
b) Mikä merkitys harjoitteluyhteistyöllä on ollut oppilaitoksen ja opiskelijan kannalta?
c) Mitä välittömiä vaikutuksia harjoitteluyhteistyöllä olet havainnut?
- 2) Arvioi Lastensuojelun kehittämissyksikön kanssa toteutettua tutkimus- ja opinnäyteyhteistyötä.
a) Kuinka yhteistyö on toteutunut?
b) Mikä merkitys tutkimus- ja opinnäyteyhteistyöllä on ollut oppilaitoksen ja opiskelijan kannalta?
c) Mitä välittömiä vaikutuksia tutkimus- ja opinnäyteyhteistyöllä olet havainnut?
- 3) Arvioi Lastensuojelun kehittämissyksikön kanssa toteutettua koulutuksen kehittämisen yhteistyötä.
a) Kuinka yhteistyö on toteutunut?
b) Mikä merkitys koulutuksen kehittämisen yhteistyöllä on ollut oppilaitoksen ja opiskelijan kannalta?
c) Mitä välittömiä vaikutuksia koulutuksen kehittämisen yhteistyöllä olet havainnut?
- 4) Mitä muuta haluat sanoa Lastensuojelun kehittämissyksikön kanssa toteutetusta oppilaitosyhteistyöstä?